

**CRNA GORA
MINISTARSTVO ODBRANE**

**IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI
AKCIONOG PLANA ZA PRIMJENU REZOLUCIJE SAVJETA BEZBJEDNOSTI UJEDINJENIH
NACIJA 1325 – ŽENE, MIR I BEZBJEDNOST U CRNOJ GORI (2017-2018)**

Podgorica, januar 2019.godine

Pojmovi:

MOD – Ministarstvo odbrane
VCG – Vojska Crne Gore
MUP – Ministarstvo unutrašnjih poslova
MLJMP - Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
MVP - Ministarstvo vanjskih poslova
MPR- Ministarstvo prosvjete
MP –Ministarstvo pravde
MRSS – Ministarstvo rada i socijalnog staranja
NKBT LJ – Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima
VDT – Vrhovno državno tužilaštvo
UP – Uprava policije
UC –Uprava carina
ANB –Agencija za nacionalnu bezbjednost
ZIKS – Zavod za izvršenje krivičnih sankcija
ZLJPS – Zaštitnik ljudskih prava i sloboda
PA – Policijska akademija
ZO – Zajednica opština CG
NVO – nevladine organizacije

SADRŽAJ:

UVOD

OCJENA STANJA

PREGLED AKTIVNOSTI PO CILJEVIMA

PREPORUKE ZA EFIKASNIJU REALIZACIJU DEFINISANIH CILJEVA

TABELARNI PREGLED O IMPLEMENTACIJI AKCIONOG PLANA

I UVOD

Crna Gora kao država članica Ujedinjenih nacija, prihvatila je obavezu da donese Akcioni plan za primjenu Rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1325 – Žene, mir i bezbjednost za Crnu Goru.

Vlada Crne Gore, na sjednici od 23. februara 2017.godine, usvojila je Akcioni plan za primjenu Rezolucije Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1325 – Žene, mir i bezbjednost u Crnoj Gori (2017 – 2018), (*u daljem tekstu: AP*), kojim su definisane mjere i aktivnosti na integrisanju pitanja rodne ravnopravnosti u procese reforme sistema odbrane i na svim nivoima na kojima se donose odluke, kreira i sprovodi politika.

Usvajanje AP značajno je i sa aspekta članstva Crne Gore u NATO i u kontekstu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, posebno za Poglavlje 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika, koje je otvoreno 24. juna 2014. godine.

AP obuhvata i razrađuje tri ključna područja primjene Rezolucije 1325 (*u daljem tekstu: RSB 1325*), i to: povećanje učešća žena u odlučivanju i mirovnim procesima, zaštita žena i djevojaka u konfliktnim zonama i integracija rodne perspektive i rodnog obrazovanja u mirovnim operacijama, kao i područja mehanizama za njenu primjenu i primjenu njoj pratećih rezolucija.

Evaluacija AP, koju je uradila Međuresorska radna grupa, uz pomoć eksternog evaluatora, temelji se na uvidu u Izvještaj o realizaciji AP za 2017.godinu, i izvještajima za 2018. godinu, koji su dostavljeni od strane Ministarstva odbrane, Ministarstva vanjskih poslova, Ministarstva prosvjete, Ministarstva zdravlja, Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Ministarstva pravde, Uprave policije, Uprave carina, Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, Nacionalne kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima, Agencije za nacionalnu bezbjednost i Policijske akademije.

AP utvrđeno je 9 ciljeva i 41 aktivnost, od čega je realizovano 32 aktivnosti, 4 aktivnosti su djelimično realizovane, realizacija 1 aktivnosti je u toku, a 4 aktivnosti nijesu realizovane.

II OCJENA STANJA

1. Normativni okvir za rad na AP uključuje:

- Međunarodni dokumenti koji se odnose na ovu oblast, i koji pored RSB 1325 i prateće rezolucije 1820¹, 1888², 1889³, 1960⁴, 2106⁵, 2122⁶ i 2242⁷, uključuju i sve druge relevantne međunarodne izvore, kako opšte tako i regionalne, u kojima su oblikovani međunarodni standardi značajni za integrisanje rodne perspektive u oblast bezbjednosti koji se eksplicitno navode u AP i koji zajedno čine međunarodni normativni okvir na koji se AP oslanja.

- Unutrašnje pravo, pored Ustava Crne Gore, koji eksplicitno garantuje ravnopravnost polova i obavezuje državu da vodi politiku jednakih mogućnosti i ustanovljava primat međunarodnog prava nad nacionalnim zakonodavstvom, uključuje i druge nacionalne propise relevantne za ovu oblast.

Ovako postavljen normativni okvir kreira ambijent koji pruža mogućnost da se, na osnovu ovih izvora i u skladu sa njima, usvoji AP.

2. Ciljevi (ukupno 9 ciljeva) koje treba dosegnuti su definisani u skladu sa prioritetima na koje se fokusira AP, kao prvi dokument usvojen u cilju primjene RSB 1325. AP obuhvata i definiše tri prioriteta na koja se fokusiraju i ciljevi utvrđeni ovim planom. Prioriteti koje AP postavlja i od kojih se polazi su:

- povećanje učešća žena u odlučivanju i mirovnim procesima;

- zaštita žena i djevojaka u konfliktnim zonama;

- integracija rodne perspektive i rodnog obrazovanja u mirovne operacije.

Rukovodeći se navedenim prioritetima AP definiše sljedeće ciljeve koji se oslanjaju na utvrđene prioritete:

2.1. Uspostavljanje mehanizama neophodnih za aktivnosti na primjeni AP (formiranje tijela, usvajanje potrebnih propisa, ustanovljavanje baze podataka i dr.);

¹ Rezolucija 1820 (2008) - seksualno nasilje u konfliktnim i post-konfliktnim situacijama, prevencija seksualnog nasilja nad ženama i kažnjavanje učinilaca.

² Rezolucija 1888 (2009) - zaštita žena i djevojčica od seksualnog nasilja u oružanim sukobima i imenovanje specijalnog predstavnika generalnog sekretara, formiranje ekspertskih timova, koji bi djelovali u okviru UN na terenu, u cilju koordinacije, primjene i izvještavanja o primjeni RSB 1820.

³ Rezolucija 1889 (2009) - zaštita žena i djevojčica u post-konfliktnim situacijama i preduzimanje dodatnih mjera za povećanje učešća žena u svim fazama u rješavanju sukoba, post-konfliktnom planiranju i izgradnji mira, uključujući donošenje političkih i ekonomskih odluka, suzbijanje stereotipa i promovisanje ženskog liderstva i kapaciteta, upravljanje programima pomoći, kao i podršku ženskim organizacijama.

⁴ Rezolucija 1960 (2010) - formiranje institucionalnih mehanizama za prevenciju i zaštitu od seksualnog nasilja u sukobima, kao ozbiljne povrede ljudskih prava i međunarodnog prava.

⁵ Rezolucija 2106 (2013) - spor napredak u primjeni poziva na preduzimanje djelotvornih mjera u procesuiranju i reagovanju na slučajeve seksualnog nasilja.

⁶ Rezolucija 2122 (2013) - kontinuirana primjena RSB 1325 i nacionalnih akcionih planova, unapređenje sistema koordinacije, monitoringa i evaluacije uz fokus na žensko liderstvo i veće učešće žena u rješavanje konflikata i očuvanje mira.

⁷ Rezolucija 2242 (2015) - učešće žena kao suštinski faktor rješavanja izazova globalnog konteksta, porasta nasilnog ekstremizma, klimatskih promjena i raseljenih lica i ukazuje na suštinsku vezu između učešća žena i održivog mira i bezbjednosti.

- 2.2. Jačanje rodne perspektive kroz učešće u međunarodnim aktivnostima na primjeni RSB 1325 i njoj pratećih rezolucija;
- 2.3. Integrisanje rodne perspektive u programe obrazovanja u primjeni RSB 1325 i njoj pratećih rezolucija;
- 2.4. Uvođenje rodno balansirane zastupljenosti u aktivnosti sistema bezbjednosti;
- 2.5. Povećanje zastupljenosti žena u aktivnostima i procesima donošenja odluka na području bezbjednosti i izgradnje mira;
- 2.6. Uspostavljanje djelotvorne zaštite žena i djevojaka od diskriminacije i rodno zasnovanog nasilja;
- 2.7. Realizovanje aktivnosti za podizanje nivoa svijesti šire javnosti o problemu trgovine ljudima;
- 2.8. Unapređivanje saradnje na primjeni RSB 1325 i njoj pratećih rezolucija i
- 2.9. Praćenje realizacije AP za primjenu RSB 1325.

3. *Sadržaji aktivnosti* (ukupno 41 aktivnost) su operacionalizovani i povezani sa postavljenim ciljevima čijoj realizaciji treba da služe. Na oblikovanje sadržaja aktivnosti uticalo je nekoliko faktora koji će se imati u vidu prilikom vrednovanja rezultata i ishoda primjene AP.

3.1. Okolnost da je ovo prvi AP za primjenu RSB 1325 u Crnoj Gori je nesumljivo uticala na profilisanje sadržaja planiranih aktivnosti koje su prvenstveno okrenute ka:

- Uspostavljanju normativnog okvira (usvajanje odgovarajućih odluka, pravilnika, protokola o postupanju i drugih pratećih instrumenata neophodnih za realizaciju AP, AP na nivou sektora i dr.);
- Formiranju institucionalnih mehanizama (međuresorska radna grupa za praćenje sprovođenja AP, ad hoc poslanička grupa u Skupštini Crne Gore i dr.) neophodnih za primjenu AP;
- Kadrovskim resursima (izbor ili imenovanje „osoba od povjerenja“ i dr.) koji će raditi u ovoj oblasti;
- Ustanovljavanju neophodnih baza podataka koje će služiti kao jedan od važnih pokazatelja na osnovu kojih se prati realizacija ciljeva postavljenih AP;
- Obukama različitih ciljnih grupa koje rade na realizaciji AP čija znanja o ovoj oblasti su nužna pretpostavka za promjenu kao i primjenu praktičnih politika u različitim oblastima značajnim za primjenu RSB 1325.

3.2. Činjenica da su i prije usvajanja AP u Crnoj Gori već započete aktivnosti na pitanjima značajnim za primjenu RSB 1325, jer se odnose na integrisanje rodne perspektive u oblast bezbjednosti. Aktivnosti su bile rezultat angažmana na realizaciji planskih dokumenata koji se odnose na rodnu ravnopravnost (PAPRR)⁸, u koje je bilo uključeno više aktivnosti vezanih za integrisanje rodne perspektive u oblast bezbjednosti.

Uspostavljena je i regionalna saradnja institucionalnih mehanizama rodne ravnopravnosti, održano više međunarodnih konferencija na kojima su razmijenjena iskustva u radu na pripremi akcionih planova za primjenu RSB 1325⁹, kao i brojne druge aktivnosti¹⁰ koje su bile svojevrsan pripremi proces za usvajanje AP za RSB 1325. To govori da su Kancelarija za rodnu ravnopravnost Vlade Crne Gore kao i Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore bili inicijatori, pokretači i organizatori ovih aktivnosti još i prije usvajanja AP za RSB 1325, kao i da se intenzivno radilo na pitanjima značajnim za primjenu ove Rezolucije. U uvodnom dijelu AP konstatuje se da su realizovane brojne aktivnosti vezane za primjenu RSB 1325.

⁸ Prvi PAPRR usvojen je još 2008. godine, drugi 2012. godine, a treći na čijoj se realizaciji odvija aktivnost je usvojen za period 2017 – 2021

⁹ Međunarodna konferencija u Sarajevu održana 2004. godine i međunarodna konferencija održana 2008. godine u Podgorici.

¹⁰ Npr. 10. i 17. Cetinjski parlamentarni forum bili su posvećeni rodnoj ravnopravnosti u sektoru bezbjednosti.

4. Akteri¹¹ koji su odgovorni za primjenu AP su precizno u njemu određeni. Njihove uloge su definisane (nosioci aktivnosti i odgovornosti i saradnici i suorganizatori na realizaciji aktivnosti). U realizaciju AP prvenstveno su uključeni organi državne vlasti, ali i drugi subjekti (Zajednica opština Crne Gore, NVO i akademska zajednica). Među organima državne vlasti na realizaciji AP uključena su ministarstva (Ministarstvo odbrane, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo pravde, Ministarstvo kulture, Ministarstvo finansija), ali i druge institucije značajne za realizaciju AP (Vojska Crne Gore, Uprava policije, Policijska akademija, Uprava carina, Zavod za izvršenje krivičnih sankcija, Agencija za nacionalnu bezbjednost, Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima) kao i (Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, Zajednica opština Crne Gore), a neke od planiranih aktivnosti ostvaruju se i u saradnji sa civilnim sektorom (NVO) i akademskom zajednicom.

Ovakav pristup koji polazi od multisektorske prirode rodne ravnopravnosti i uvažava činjenicu da je rodna perspektiva značajna za brojne, može se reći gotovo sve oblasti društvenog života, značajan je za definisanje ciljeva i mjera koje služe ostvarivanju postavljenih ciljeva, za određivanje nosilaca aktivnosti kao i za realizaciju AP, ne samo zato što pokazuje da se ova polazna premisa poštuje, već prije svega zato što se na taj način postiže sinergijski efekat u realizaciji postavljenih ciljeva.

Uvid u izvještaje pokazuje da kod mjera za čiju je realizaciju određeno više aktera zaduženih za aktivnosti međusobna informisanost i saradnja nije na optimalnom nivou i da ju je moguće i potrebno poboljšati i intenzivirati.

5. *Izvještavanje o primjeni AP* je redovno i ostvaruje se na godišnjem nivou.¹² U izvještaju koji se sastavlja na osnovu izvještaja dostavljenih od strane aktera odgovornih za primjenu AP se konstatuje koje od planiranih aktivnosti su preduzete, a koje nisu.¹³ Realizacija aktivnosti predviđenih AP je započela i

¹¹MO (Ministarstvo odbrane), VCG (Vojska Crne Gore), MUP (Ministarstvo unutrašnjih poslova), UP (Uprava policije), PA (Policijska akademija), MP (Ministarstvo pravde), MPR (Ministarstvo prosvjete), MRSS (Ministarstvo rada i socijalnog staranja), MZ (Ministarstvo zdravlja), ZIKS (Zavod za izvršenje krivičnih sankcija), MK (Ministarstvo kulture), MLJMP (Ministarstvo za ljudska i manjinska prava), NKTLJ (Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima), ZLJPS (Zaštitnik ljudskih prava i sloboda), NVO (Nevladine organizacije), UZK (Uprava za kadrove), ANB (Agencija za nacionalnu bezbjednost), ZO (Zajednica opština).

¹² Vidjeti Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za primjenu Rezolucije 1325 iz 2017. godine.

¹³ Vidjeti Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za primjenu Rezolucije 1325 iz 2017. godine.

- Ministarstvo odbrane i Vojska Crne Gore** nosioci su odgovornosti za 20 aktivnosti, od čega je 17 aktivnosti realizovano, realizacija jedne aktivnosti je u toku, a 2 aktivnosti nijesu realizovane;
- Ministarstvo unutrašnjih poslova/Uprava policije** nosioci su odgovornosti/saradnici za 27 aktivnosti, a Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima za 7 aktivnosti. Od ukupno 34 aktivnosti nijesu realizovane 3 aktivnosti;
- Ministarstvo za ljudska i manjinska prava** nosilac je odgovornosti za 9 aktivnosti od kojih 3 aktivnosti nijesu realizovane, jer nijesu bila predviđena budžetska sredstva;
- Ministarstvo prosvjete** nosilac je odgovornosti za jednu aktivnost, koja je realizovana u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava i Zavodom za školstvo;
- Ministarstvo vanjskih poslova** nosilac je odgovornosti za dvije aktivnosti koje su realizovane.
- Ministarstvo zdravlja** saradnik je na realizaciji jedne aktivnosti koja je realizovana zajedno sa Institutom za javno zdravlje, a u saradnji sa zdravstvenim ustanovama;
- Ministarstvo rada i socijalnog staranja** saradnik je na realizaciji dvije aktivnosti koja je realizovana u saradnji sa drugim državnim organima koji su bili nosioci ovih aktivnosti;
- Ministarstvo pravde** nosilac je jedne aktivnosti koja je realizovana;
- Agencija za nacionalnu bezbjednost** saradnik je na realizaciji 14 aktivnosti, od čega realizovano 7 aktivnosti, realizacija jedne aktivnosti je u toku, dok se realizacija 5 aktivnosti planira u 2018.godini;

prvi pomaci u toj oblasti su vidljivi (od 41 predviđene aktivnosti u toku 2017. godine, realizovano 27 aktivnosti, realizacija dvije aktivnosti slijedi u 2018. godini), ali se može i konstatovati da neke od planiranih aktivnosti za 2017. Godinu, nijesu realizovane (5 aktivnosti je djelimično realizovano, dok 7 aktivnosti nije realizovano).

6. *Uvid u realizaciju planiranih aktivnosti za 2017. i 2018. godinu* upućuje na nekoliko osnovnih zapažanja:

6.1. Najveći broj planiranih aktivnosti je realizovan u potpunosti ili djelimično.

- Uspostavljen je nedostajući pravni okvir neophodan za primjenu AP i usvojena je većina dokumenata čije usvajanje je predviđeno AP.

- Usvojeni su ili su u pripremi akcioni planovi po oblastima pojedinih resora i institucija. U vezi sa tim, potrebno je ukazati da u Crnoj Gori postoji (usvojen je već treći po redu) Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (PAPRR) koji sadrži i niz aktivnosti vezanih za unaprjeđenje rodne ravnopravnosti i u sektoru bezbjednosti i akcioni planovi rodne ravnopravnosti u većini opština (LAPRR), kao i da MLJMP i lokalne samouprave rade na realizaciji tih planova. Izmedju PAPRR i AP je stoga važno uspostaviti međusobnu kompatibilnost, što je značajno i za sve druge strateške dokumente u oblastima značajnim za primjenu RSB 1325 i bezbjednost.

- Formirani su institucionalni mehanizmi posebno oni koji imaju koordinirajuću ulogu koji su posebno značajni za ovu multisektorsku oblast. Jedna aktivnost (formiranje konsultativne grupe za žene u sektoru bezbjednosti) nije realizovana.

- Uspostavljeni su uslovi za formiranje baza podataka (donijete odluke o uspostavljanju baza podataka). U nekim resorima (MO, VCG, MUP, ANB i dr.) već se vodi rodno senzitivna baza podataka o čemu govore podaci iz izvještaja o primjeni AP.

- Održane su brojne obuke sa različitim ciljnim grupama koje rade u različitim institucijama kako bi se stekla osnovna znanja ili unaprijedila već stečena znanja o rodnoj ravnopravnosti, posebno ona znanja koja su značajna za rodnu perspektivu u oblasti bezbjednosti. Tako su stvorene kadrovske pretpostavke za dalje aktivnosti na realizaciji RSB 1325. Ove aktivnosti trebalo bi nastaviti i u narednom periodu.

- Vođeno je više kampanja u različitim formama (npr. priprema i distribucija informativnog materijala, ljetnji kampovi za mlade i dr.) čiji je cilj bio podizanje svijesti javnosti o pojavama značajnim za bezbjednost (npr. sprečavanje trgovine ljudima, sprečavanje nasilja u porodici i dr.).

- Povećan je broj žena koje učestvuju u mirovnim misijama i broj žena na rukovodećim mjestima u sektoru bezbjednosti, kao i u međunarodnim institucijama, na mjestima ambasadorki i u konzulatima.

6. 2. Primjetan je različit angažman na realizaciji AP po sektorima. Najintezivnija je bila aktivnost u MO, VCG, MUP, UP,PA i NKTLJ što je očekivano s obzirom na tri prioriteta koja su postavljena u AP i na koje se AP oslanja. Neki akteri zaduženi za realizaciju AP nijesu realizovali sve planirane aktivnosti (npr.

-**Uprava carina** saradnik je na realizaciji 11 aktivnosti, od čega realizovano 6 aktivnosti, a 5 aktivnosti nije realizovano;

-**Zavod za izvršenje krivičnih sankcija** saradnik je na realizaciji 8 aktivnosti, od čega je realizovano 5 aktivnosti, dok 3 aktivnosti nijesu realizovane;

-**Policajska akademija** saradnik je na realizaciji 3 aktivnosti, od čega je realizovana jedna aktivnost, dok realizacija dvije aktivnosti nije planirana za 2017.godinu;

-**Zajednica opština** saradnik je na realizaciji dvije aktivnosti koje su realizovane.

-**Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore**, u okviru svojih nadležnosti, razmotrio je i podržao AP i kroz formiranje ad hoc poslaničke grupe će pomagati u promociji Rezolucije 1325 SBUN i primjeni AP.

-**Odbor za bezbjednost i odbranu Skupštine Crne Gore**, kroz redovno razmatranje izvještaja o radu institucija nad kojima vrši nadzor dostavio je izvještaj o sprovođenju AP.

ZIKS, UC). Ovaj nalaz pokazuje da neki od aktera na primjeni AP nijesu najbolje prepoznali svoju ulogu u oblasti bezbjednosti, pa bi bilo poželjno da institucije i tijela koja nadziru primjenu RSB 1325 ili imaju koordinativnu ulogu u tom procesu, da prateći realizaciju AP i izvještavajući o tome na godišnjem nivou, na to blagovremeno ukažu kao i da podstaknu aktere da svoje obaveze realizuju.

6.3. Praćenje efekata i uvid u izvještavanje o realizaciji AP pokazuje da akteri koji rade na primjeni AP izvještavaju na različite načine. Neki izvještaji (npr. MO, VGG, MUP, UP, NKTLJ, MLJMP, MP) sadrže kako precizne numeričke podatke (broj obuka, broj polaznika, broj kampanja, tribina i dr.) tako i opis aktivnosti koje su realizovane (tema obuke, seminara, treninga, tribine, kampanje i dr.). U drugima izostaju numerički pokazatelji, a opisi sadržaja aktivnosti su detaljni. Za neke izvještaje karakteristično je da ne sadrže ni numeričke pokazatelje, a opisi sadržaja aktivnosti su veoma uopšteni.

I u samom AP nijesu konsekvntno ustanovljeni svi relevantni (numerički i kvalitativni) pokazatelji koji su značajni za valorizaciju efekata primjene mjera predviđenih AP (npr. praćenje efekata obuka, da li su one doprinijele promjenama u praksi ili ne, kako su one uticale na praksu i sl.).

6.4. AP je predvidio angažovanje budžetskih sredstava za realizovanje aktivnosti utvrđenih AP. Ministarstvo odbrane, je Budžetom za 2017. i 2018.godinu, opredijelio finansijska sredstva za realizaciju aktivnosti utvrđenih AP. Kod ostalih nosilaca aktivnosti, finasijska sredstva za realizaciju aktivnosti iz AP su bila opredijeljena u okvirima postojećih budžetskih sredstava za finansiranje određenih sektora. Kao razlog zbog koga neke mjere utvrđene AP nijesu realizovane, neki sektori (MLJMP) navode da nijesu planirana posebna budžetska sredstva za realizaciju tih aktivnosti.

III PREGLED REALIZACIJE AKTIVNOSTI PO CILJEVIMA

1. Uspostavljanje mehanizama neophodnih za aktivnosti na primjeni AP (formiranje tijela, usvajanje potrebnih propisa, ustanovljavanje baze podataka i dr.)

1.1. *Donošenje Odluke o obrazovanju Međuresorske radne grupe za praćenje sprovođenja AP* – donijeta odluka i formirana Međuresorska radna grupa za praćenje sprovođenja AP. U ANB usvojena Odluka o obrazovanju Radne grupe za pitanja rodne ravnopravnosti, prevencije i diskriminacije.

1. 2. *Izbor (imenovanje) „osoba od povjerenja“* u sektoru bezbjednosti (MO, VCG, MUP, UP, PA, ANB, UC, ZIKS) na period od četiri godine. Realizovano je više obuka za ove osobe čiji sadržaj se odnosio na rodnu ravnopravnost i upotrebu rodno senzitivnog jezika u tim sektorima.

1.3. *Uspostavljena evidencija po polu i rodno razvrstana statistika* u sektoru bezbjednosti. Aktivnost je kontinuirana. Nosioци aktivnosti su MO, VCG, MUP, UP, ANB, UC, ZIKS, u saradnji sa MLJMP. Centralna kadrovska evidencija uspostavljena je u okviru jedinica za ljudske resurse. Primjetno je, da samo u nekim institucijama (MO i VCG, MUP i UP i ANB), u izvještaju o realizaciji AP, postoje i egzaktni pokazatelji efekata primjene rodno senzitivne statistike, dok u drugima (UC, ZIKS), ovi podaci nijesu navedeni, već se samo navodi da je uspostavljena evidencija po polu i da se ona vodi. To govori da se ova aktivnost nije ravnomjerno realizovala u svim sektorima bezbjednosti.

Prilikom izvještavanja o efektima primjene rodno razvrstane statistike postupa se različito (negdje se koriste apsolutne cifre, a negdje se odnos izražava procentualno).

1.4. *Kontinuirano vođenje evidencije o zastupljenosti pripadnica ženskog pola u sistemu bezbjednosti, njihovom školovanju, usavršavanju i vođenju u karijeri, uključujući i učešće u multinacionalnim operacijama, učešće u civilnim misijama i u međunarodnim aktivnostima.* Aktivnost je kontinuirana, MO i VCG uspostavile i kontinuirano vode dvije baze podataka o zastupljenosti žena, u drugim sektorima, MUP/UP u centralnoj kadrovskoj evidenciji vode ove podatke, kao i u ANB, UC, ZIKS uspostavljena je evidencija po polu i u nju su uključeni i ovi podaci.

1.5. *Osnovati ad hoc poslaničku grupu u Skupštini Crne Gore koja će pomagati u promociji RSB 1325 i primjeni AP.* Zadužen Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, ali aktivnost nije realizovana. Održana je samo jedna zajednička sjednica Odbora za bezbjednost i odbranu i Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore.

1.6. *Međuresorska radna grupa za sprovođenje AP organizuje zajedničku radionicu za rukovodioce institucija – cilj donošenja odluka o radu na individualnim akcionim planovima.* Zaduženo Ministarstvo koje koordinira u saradnji sa ostalim nosiocima mjera. Aktivnost nije realizovana.

1.7. *Donošenje akcionih planova na nivou institucija – donijeti su u MO/VCG, MUP/UP, ANB, što je takođe, jedan od podataka koji govore da u sprovođenju AP po dinamici realizovanja aktivnostima izdvajaju se MO i VCG i MUP i UP i ANB, dok se aktivnosti u drugim sektorima odvijaju sporije UC, ZIKS. U narednom periodu trebalo bi u ovim djelovima sektora bezbjednosti podstaći dodatne aktivnosti na realizaciji AP i ujednačiti dinamiku realizacije. U UP je donijet Nacrt Plana za povećanje broja policijskih službenica za period (2017-2018).*

1.8. *Sprovođenje obuka rukovodilaca i zaposlenih u svim institucijama predviđenim za sprovođenje AP - zaduženi: MLJMP u saradnji sa institucijama predviđenim za sprovođenje AP, Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda, UZK, NVO i dr. Nije realizovano zbog nedostatka finansijskih sredstava.*

2. Jačanje rodne perspektive kroz učešće u međunarodnim aktivnostima na primjeni RSB 1325 i pratećih rezolucija.

2.1. *Integrisanje rodne perspektive u međunarodne aktivnosti u kojima učestvuje CG – MO i VCG učestvuju u mirovnoj misiji u Avganistanu, u kojoj je, u periodu od 2010 – 2018.godine, učestvovalo 7 žena; MUP učestvuje u mirovnoj misiji na Kipru od 2009 (od 2014.godine, od 4 predstavnika je jedna žena - službenica); MVP – ambasadorka CG pri NATO (učestvuje na sastancima radnih tijela NATO u vezi sa sprovođenjem RSB 1325).*

2.2. *Međunarodno umrežavanje potencijalnih kandidatkinja za liderske pozicije kako bi se razmijenila najbolja iskustva i prakse.* Zaduženo MLJMP u saradnji sa NVO i međunarodne organizacije. Ovu aktivnost MLJMP ostvaruje kroz regionalnu saradnju iz oblasti rodne ravnopravnosti –Balkanska regija, i to kroz aktivnosti Regionalnog koordinacionog odbora koji čine najviši/e predstavnici/e institucionalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost (mehanizmi iz izvršne i zakonodavne vlasti, ombudsmana) iz Srbije, Crne Gore, Makedonije, Hrvatske i BIH, kao i nevladine organizacije iz navedenih zemalja, koji su članovi/ce po defoltu, i nemaju ograničeni mandat, već to zavisi od trajanja njihove funkcije u institucionalnom mehanizmu kojeg predstavljaju.Tokom 2018. godine, održana su tri sastanka Regionalnog koordinacionog odbora (mart, jun i septembar). Podgorica je bila domaćin trodnevnog sastanka ovog tijela, u junu 2018. godine. Na sastanku se razgovaralo o realizovanim aktivnostima u prethodnom periodu i aktuelnim događajima vezanim uz inicijativu regionalne saradnje, i definisani su prioriteti, programi i projekti „Balkanske regije“.Regionalni koordinacioni odbor sačinio je Strateško planiranje regionalne saradnje

zemalja Zapadnog Balkana, gdje je dogovorena i saradnja na implementaciji akcionih planova za RSB 1325 i podrška izradi lokalnih akcionih planova za sprovođenje ove rezolucije u ovim zemljama. Za realizaciju ove aktivnosti Regionalni koordinacioni odbor će tražiti sredstva od međunarodnih donatora.

2.3. Organizovati posjete, zajedničke sastanke i konferencije za subjekte bezbjednosti na međunarodnom nivou, razmjenjivati publikacije i rezultate istraživanja. Zaduženi MO, MUP, MVP, MLJMP i međunarodne organizacije. Realizuje se kontinuirano. Održano više međunarodnih sastanaka, učešće na međunarodnim konferencijama i seminarima, i sastancima. Organizovane studijske posete. Predstavljene aktivnosti na realizaciji AP, razmijenjena iskustva iz prakse, obrađene teme značajne za ostvarivanje rodne ravnopravnosti. Nema informacija o tome da li su realizovane aktivnosti na razmjeni rezultata istraživanja i publikacija.

3. Integrisanje rodne perspektive u programe obrazovanja u primjeni RSB 1325 i pratećih rezolucija.

3.1. Edukacije za mir i nenasilje u školama i o RSB 1325 i pratećim rezolucijama. Zaduženi Ministarstvo prosvjete, MLJMP u saradnji sa ZLJPS, akademskom zajednicom i NVO. Planirane aktivnosti realizuju se kontinuirano. MLJMP organizovalo je više seminara tokom 2017. i 2018.godine za različite cilje grupe i prosvjetne radnike o rodnoj ravnopravnosti u obrazovanju sa posebnim osvrtom na rodno zasnovano nasilje.

3.2. Edukacije pripadnika/ca sektora bezbjednosti o RSB 1325 i njoj pratećih rezolucija, sa akcentom na područja ljudskih prava, međunarodnog humanitarnog prava, rodno uslovljenog nasilja, seksualnog nasilja, trgovine ljudima. Zaduženi MO, MUP, MVP, MLJMP, NKTLJ, VCG, UP, ANB, UC, PA, Privatne škole za obuku zaštitara, u saradnji sa ZLJPS i NVO. Realizuje se kontinuirano. I u ovom slučaju primjetna je neravnomjernost u angažmanu na realizaciji AP. Po broju realizovanih aktivnosti, i načinu izvještavanja (precizni podaci u izvještajima o temama na koje se odnosila obuka, ciljnoj grupi i broju polaznika) izdvajaju se neki sektori bezbjednosti (MO, VCG, MUP/UP, PA, NKTLJ, ANB).

3.3. Edukacije pripadnika/ca mirovnih i humanitarnih misija na teme: žene u ratnim i poratnim situacijama i u operacijama podrške miru, nasilje nad ženama i djecom, specifične potrebe lokalnih žena. Zaduženi MUP, MVP, MO, VCG, UP, PA u saradnji sa ZLJPS i NVO. Realizuje se kontinuirano. MO i VCG organizovali obuku za pripadnike/ce mirovne misije u Avganistanu.

3.4. Edukacije „osoba od povjerenja“. MO, VCG, MUP, UP, ANB, UC, ZIKS, PA u saradnji sa ZLJPS i NVO. Realizuje se kontinuirano. I u ovom slučaju aktivnosti različitih aktera koji rade na realizaciji cilja su neujednačene. U nekim sektorima se već realizuju dok se u drugima tek planira realizacija.

3.5. Edukacije o RSB 1325 i njoj pratećim rezolucijama u okviru pripreme za odlazak na mandat u diplomatsko konzularnu mrežu. Zaduženi MVP, MO, MUP. Obuke organizuje MVP kontinuirano. MO vojno diplomatske predstavnike CG pri diplomatsko konzularnim predstavništvima CG i pri NATO, redovno informiše o važnosti RSB 1325 prilikom upućivanja na rad i redovno se razmjenjuju informacije o realizaciji aktivnosti na planu implementaciji RSB 1325 na nacionalnom i regionalnom nivou.

3.6. Edukacije o RSB 1325 i pratećim rezolucijama za zaposlene u pravosuđu. Zaduženo Ministarstvo pravde i Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije u saradnji sa MLJMP, Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda, NVO i međunarodnim organizacijama. Aktivnost se realizuje kontinuirano kroz obuke,

seminare, treninge učešće na međunarodnim konferencijama i dr. Teme: Pravni okvir i krivičnopravna zaštita u slučajevima zločina iz mržnje, krivičnopravno gonjenje u slučajevima zločina iz mržnje, nasilje u porodici i rizici po djecu, zaštita djece, zabrana diskriminacije i dr.

3.7. *Edukacije pripadnika/ca RE populacije o posljedicama ranih ugovorenih brakova (nedozvoljenih brakova)*. Zaduženi MLJMP, MPR, MRSS, MZ, NKTJ, UP, u saradnji sa ZLJPS, NVO i međunarodnim organizacijama. Organizuje se u kontinuitetu. Više konkretnih aktivnosti vezanih za različite vidove obuke (seminar, obuka, trening, radionica) koje se u izvještajima precizno navode (tematika obuke, ciljne grupe i broj učesnika) imali su MUP, MRSS, MLJMP, NKTJ i MZ.

4. Uvođenje rodno balansirane zastupljenosti u aktivnosti sistema bezbjednosti.

4.1. *Kampanje koje promovišu učešće žena na mjestima odlučivanja u sistemu bezbjednosti i integrisanje rodne perspektive u institucijama sistema bezbjednosti*. Zaduženi MO, MUP, MLJMP, MVP, VCG, UP, ANB, UC u saradnji sa ZLJPS i NVO. Organizuje se u kontinuitetu. Konkretno aktivnosti realizovane u MO, VCG, MUP i MLJMP i ANB.

4.2. *Izrada godišnjih akcionih planova za postizanje rodne ravnopravnosti na nivou institucija*. Zaduženi MO, MUP, MVP, VCG, UP, ANB, MLJMP, UC, ZIKS. Kontinuirano se realizuje. Posebne Akcione planove za primjenu RSB 1325 u institucijama usvojili u 2017. godini, MO, UC, ZIKS. Aktivnosti na primjeni RSB 1325, MLJMP i MUP/UP uključili u svoje planske dokumente koji se odnose na oblasti u kojima deluju. U okviru MLJMP, kroz primjenu PAPRR-a na lokalnom nivou usvojene odluke o rodnoj ravnopravnosti i Akcioni planovi za unapređenje rodne ravnopravnosti usvojeni na nivou lokalnih institucija. ANB je usvojila Akcioni plan.

4.3. *Uvođenje posebnih mjera za povećanje broja žena na rukovodećim mjestima u sistemu bezbjednosti*. Zaduženi MO, MUP, VCG, UP, ANB. Kontinuirano se realizuje. MO preduzelo aktivnosti izborom žena na rukovodeća mjesta i organizovanjem obuka za žene za sticanje dodatnih znanja neophodnih za napredovanje u službi. MUP/UP priprema četvorogodišnji plan koji sadrži posebne mjere za povećanje broja žena na rukovodećim mjestima. U okviru organizacione jedinice ANB nadležne za upravljanje ljudskim resursima vrši se kontinuirano praćenje zastupljenosti pripadnica ženskog pola u ukupnom sastavu i na rukovodećim mjestima.

4.4. *Stvaranje uslova za povećanje broja žena koje dobijaju unaprjeđenja i/ili pohvale i/ili nagrade, u skladu sa zakonom i drugim propisima*. Zaduženi MO, MUP, VCG, UP, ANB. Kontinuirano se realizuje. MO, VCG, MUP/UP i UC preduzeli konkretne aktivnosti koje precizno navode. ANB izvještava da se kontinuirano vodi računa o rodnoj ravnopravnosti kod unaprjeđenja, dodjeljivanja pohvala i nagrada.

4.5. *Formiranje konsultativnih grupa za žene u sistemu bezbjednosti*. Zaduženi MLJMP u saradnji sa institucijama za sprovođenje i za nadgledanje AP, NVO i akademskom zajednicom. Planirana aktivnost nije realizovana jer nijesu predviđena budžetska sredstva za realizaciju.

5. Povećanje zastupljenost žena u aktivnostima i procesima donošenja odluka na području bezbjednosti i izgradnje mira.

5.1. *Povećanje broja žena diplomatkinja na pozicijama ambasadorke, generalnih konzulica, stalnih predstavnica u ambasadama i stalnim misijama Crne Gore pri međunarodnim organizacijama.* Zaduženi MVP, MO i MUP. Kontinuirano se realizuje. MVP (povećan broj žena na mjestima ambasadora ili konzula) i MO (povećan broj žena vojno diplomatskih predstavnica koje su postavljene u Misiji CG pri NATO-u, kao i upućena jedna oficirka VCG na dužnost rodne savjetnice u Komandi NATO Savezničke komande za operacije u Monsu), MUP (stvoren su uslovi da se mjera realizuje).

5.2. *Povećanje broja žena koje učestvuju u mirovnim i humanitarnim misijama u kojima učestvuje Crna Gora.* Zaduženi su MO, MUP, VCG, UP. Kontinuirano se realizuje. MO i VCG (7 žena učestvovala u mirovnoj misiji u Avganistanu), MUP (1 žena od 4 predstavnika).

5.3. *Promovisanje aktivnosti koje su provodile žene koje su učestvovala u mirovnim misijama.* Zaduženi MO, MUP, VCG, UP, MLJMP u saradnji sa medijima. Kontinuirano se realizuje. Konkretna aktivnosti imali MO i VCG (uspostavljen poseban link „Žene u Vojsci“, izdavanje mjesečnog informativnog bilten MO i VCG „Partner“, i usvajanjem godišnjih Planova promotivnih aktivnosti na privlačenju kadrova za potrebe Vojske), kojim se kontinuirano promovira i aktivnosti žena pripadnica VCG koje su učestvovala u mirovnim misijama, MUP (predstavljene aktivnosti inspektorke iz mirovne misije na Kipru). Aktivnosti drugih aktera zaduženih za ovu oblast nijesu zabilježene.

5.4. *Uspostavljanje regionalne saradnje na primjeni RSB 1325 i pratećih rezolucija.* Zaduženi MLJMP, MO, MUP, MVP, VCG, UP. Kontinuirano se realizuje. MVP (realizovana jedna aktivnost), MUP (učestvovali u nekoliko aktivnosti, ali sami nijesu organizovali ovakve aktivnosti). MLJMP ostvaruje regionalnu saradnju sa institucionalnim mehanizmima rodne ravnopravnosti. MUP navodi i da se ne vodi statistika o broju medijskih izvještaja o ovakvim skupovima.

6. Uspostavljanje djelotvorne zaštite žena i djevojčica od diskriminacije i rodno zasnovanog nasilja.

6.1. *Podizanje nivoa svijesti o nasilju nad ženama kao društvenom problemu.* Zaduženi MLJMP, MO MUP, VCG, UP, ANB, UC, ZIKS, MK, u saradnji sa ZLJPS, NVO i medijima. Kontinuirano se realizuje. MLJMP (nekoliko aktivnosti različite vrste: istraživanje o nasilju u porodici, protokoli o obuci državnih službenika odgovornih za postupanje u slučajevima nasilja u porodici, izveštavanje o nasilju u porodici, kampanje i dr.). MUP (pripremljen i distribuiran Priručnik za postupanje policijskih službenika u slučajevima nasilja u porodici, plakati, informativni materijali, nabavka i distribucija igračaka za djecu i dr.).

6.2. *Usvajanje pravilnika o prevenciji i zaštiti od seksualnog uznemiravanja/standardne operative procedure.* Zaduženi MO, MUP, MVP, VCG, UP, ANB, UC, ZIKS. Rok II kvartal 2017. (MUP – Etički kodeks državnih službenika i Kodes policijske etike regulišu i sankcionišu neprimjereno ponašanje, zaštita obezbijedena primjenom Zakona o zabrani diskriminacije), MO i VCG (Zakon o VCG propisuje i sankcioniše kao disciplinski prijestup svako ponašanje kojim se vrijeđa dostojanstvo lica u službi u Vojsci, a naročito seksualno zlostavljanje ili uznemiravanje ili ponašanje koje je diskriminirajuće po osnovu pola, a u Kodeksu vojne etike propisano je da lice u službi u Vojsci CG, između ostalog, je obavezno da poštuje ličnost i dostojanstvo pretpostavljenih, potčinjenih i drugih lica u službi u Vojsci, te da u vršenju službe postupa bez diskriminacije i predrasuda u odnosu na pol, rasu, vjeru, životno doba, bračni status, imovinski položaj i bilo

koju različitost druge osobe) , ANB (pravilnik je usvojen), ZIKS (donijet etički kodeks zaposlenih državnih službenika i namještenika ZIKS-a, kojim je propisana zabrana diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije), UC nije dostavila podatke o tome.

6.3. *Uključivanje rodne perspektive i teme o zabrani diskriminacije po osnovu pola u obuke mirovnih misija.* Zaduženi MO, MUP, VCG, UP u saradnji sa ZLJPS i NVO. Realizuje se kontinuirano. MO i VCG dostavile podatke za 2017.godini, naveli da su održane obuke za lica u službi u Vojsci koji su se prijavili za učešće u mirovnoj misiji u Avganistanu (45), komandante i komandire jedinica VCG (20), lica na službi u Mornarici, Pješadijskom bataljonu u Pljevljima, u Vazduhoplovstvu, Četi veze i Počasnoj gardi (80). I u 2018.godini, kroz Instrukciju za obuku VCG, odnosno Plana obuke Generalštaba VCG, uključena je rodna perspektiva i obuka na teme o zabrani diskriminacije po osnovu pola, s posebnim akcentom na opšti normativni okvir u Crnoj Gori, za sva lica u službu u Vojsci, kao i za lica koja idu u mirovne misije. Predavači na ove teme su oficiri/ke VCG - treneri/ce za rodnu ravnopravnost u vojnim operacijama i ekspertkinje iz oblasti rodne ravnopravnosti iz vladinog sektora. MUP navodi da je, prije upućivanja u misiju, obavezno pohađanje obuke - 4 policijske službenice su prošle ovu obuku. Iz izvještaja se ne može utvrditi da li su obuke organizovane samostalno ili u saradnji sa ZLJPS i NVO.

7. Realizovanje aktivnosti za podizanje nivoa svijesti šire javnosti o trgovini ljudima.

7.1. *Podizanje nivoa svijesti javnosti o pojavnim oblicima trgovine ljudima, sa posebnim osvrtom na prosjačenje, rane ugovorene brakove (nedozvoljeni brakovi) i radnu eksploataciju.* Zaduženi Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima, MLJMP, MUP, UP, MK, VDT, u saradnji sa ZLJPS, NVO, međunarodnim organizacijama i medijima. Kontinuirana aktivnost. MUP i Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima, 2017. godine, realizovali nekoliko kampanja čiji su sadržaj i ciljna grupa na koju su usmjerene opisani u izvještajima. U saradnji sa ZLJPS organizovane tematske radionice sa djecom o poštovanju i zaštiti prava djeteta, seksualnoj i ekonomskoj zloupotrebi djece i rizicima trafikovanja djece načine, kao i kampanje okrenute ka mladima o trgovini ljudima, seminari za predstavnike medija i gostovanja u medijima. NKT LJ, u saradnji sa MLJMP i Centrom za romske inicijative nastavila je sa sprovođenjem kampanje "Zaštita od nasilja u porodici, nasilja nad djecom i maloljetničkih prisilnih brakova među romskom populacijom". Ove aktivnosti su primjer dobre saradnje različitih aktera koji djeluju na primjeni AP.

7.2. *Jačanje stručnih kapaciteta predstavnika institucija o pojavnim oblicima trgovine ljudima, sa posebnim osvrtom na pojave sklapanja nedozvoljenih brakova, prosjačenja i radne eksploatacije.* Zaduženi Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima, MLJMP, MUP, UP, MK, VDT, u saradnji sa ZLJPS, NVO, međunarodnim organizacijama i medijima. Aktivnosti na ostvarivanju mjera se odvijaju kontinuirano. Održano je više obuka (seminari, radionice, treninzi), tribina, vođene su javne kampanje, organizovani konkursi za radove sa ovom tematikom. Aktivnost se odvijala sa različitim ciljnim grupama (djeca školskog uzrasta, zaposleni u školstvu i zdravstvu, Romske i Egipćanske zajednice i dr.). Teme ovih aktivnosti su bile trgovina ljudima, rano identifikovanje i prepoznavanje trgovine ljudima, podizanje svijesti u lokalnim zajednicama o oblicima i sprečavanju trgovine ljudima, dečiji prisilni i ugovoreni brakovi posebno u romskoj i egipćanskoj populaciji, uloga zdravstvenih radnika u borbi protiv trgovine ljudima, uloga i mogućnosti djelovanja MVP i DKP u borbi protiv trgovine ljudima, i dr. Poseban akcenat u obukama stavljen je na edukaciju zaposlenih koji neposredno rade na prevenciji i sprečavanju trgovine ljudima, prevenciji prosjačenja i radne eksploatacije, na kojima je radila NKT LJ u saradnji sa Upravom za kadrove. U realizaciji aktivnosti iz tačke 7.3 ostvarena je saradnja sa školama, zdravstvenim ustanovama, sportskim udruženjima, NVO i dr. Međunarodne organizacije pružile su podršku za neke od sprovedenih aktivnosti.

7.3. *Podizanje nivoa svijesti djece iz grupa sa posebnim rizikom (djeca iz RE populacije i bez roditeljskog staranja) o štetnim posljedicama prosjačenja i sklapanja nedozvoljenog braka.* Zaduženi za realizaciju mjere su: MLJMP, MRSS, NKT LJ, MPR, MUP, UP, MK, VDT u saradnji sa ZLJPS, NVO i međunarodnim organizacijama. Mjera se realizuju kontinuirano. Usvojena je nova Strategija za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana za period 2016. – 2020. Održane su čak 42 radionice sa djecom iz grupa sa posebnim rizikom (djeca iz RAE populacije i djeca bez roditeljskog staranja). U realizaciji mjere ostvarena saradnja između institucija kao i saradnja sa Ženskom mrežom, Centrom za bezbjednosna, sociološka i kriminološka istraživanja i NVO.

8. Unapređivanje saradnje na primjeni RSB 1325 i pratećih rezolucija.

8.1. *Saradnja, razmjena iskustava i zajednička realizacija projekta vladinog i nevladinog sektora na primjeni AP.* Aktivnost se realizuje kontinuirano. Za realizaciju mjere zaduženi su MLJMP, MO, MUP, MVP, VCG, UP, ANB, UC, ZIKS, NKT LJ u saradnji sa NVO. Najveći broj aktera na primjeni AP koji su zaduženi za realizaciju ove mjere, navodi u svojim izvještajima više konkretnih aktivnosti koje su ostvarene u saradnji vladinog i nevladinog sektora. Samo ZIKS navodi da nije planirana saradnja kao i da će ona biti planirana u narednom periodu.

8.2. *Saradnja, razmjena iskustava i zajednička realizacija projekta na državnom, međunarodnom i regionalnom nivou na primjeni AP.* Aktivnost se realizuje kontinuirano. Za realizaciju mjere zaduženi su MLJMP, MO, MUP, MVP, VCG, UP, ANB, UC, ZIKS, NKT LJ, Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore u saradnji sa NVO. MUP organizovao nekoliko obuka i seminara, ostvario regionalnu saradnju u okviru koalicije Aktivna inkluzija i prava Romkinja na Zapadnom Balkanu. MVP član Mreže kontakt osoba za agendu RSB 1325. ANB navodi učešće „osobe od povjerenja“ u projektima i razmjeni iskustava, kao i o učešću službenica Agencije na okruglim stolovima, seminarima i konferencijama posvećenim ljudskim pravima i slobodama, odnosno rodnoj ravnopravnosti (jedan od seminara je bio u organizaciji OEBS-a, na kome je ANB prepoznata kao bezbjednosni organ u kojem su zastupljeni visoki standardi poštovanja principa rodne ravnopravnosti). ZIKS navodi da saradnja nije planirana, ali da će to biti učinjeno u narednom periodu. MLJMP ostvaruje regionalnu saradnju sa institucionalnim mehanizmima za rodnu ravnopravnost. NKT LJ pruža podršku u realizaciji regionalnog projekta „Unapređenje pružanja usluga i podizanja nivoa svijesti u sprečavanju trgovine ljudima u zemljama Balkana: Albaniji, Makedoniji, Crnoj Gori i Kosovu“.

8.3. *Podizanje nivoa svijesti o konceptu humane bezbjednosti, RSB 1325 i pratećih rezolucija na lokalnom nivou (u javnim ustanovama, mjesnim zajednicama, srednjim školama, na fakultetima).* Aktivnost se realizuje kontinuirano. Za aktivnost su zaduženi MO, MUP, MLJMP, MVP, VCG, UP, ZO u saradnji sa NVO. Na ostvarivanju ove mjere aktivnosti su preduzeli MUP (edukacije, predavanja i kampanje čija tematika je fokusirana na nasilje u porodici, vršnjačko nasilje, opasnostima od korišćenja droge i dr.), MO i VCG (kampanje za privlačenje kadrova za potrebe Vojske - Vojni sajam i Ljetnji vojni kamp, sa posebnim akcentom na srednjoškolce i u saradnji sa školama), MLJMP (organizovanje obuka za prevenciju nasilja u porodici i nasilja prema ženama). Angažman ostalih aktera zaduženih za sprovođenje ove mjere je izostao, što još jednom potvrđuje nalaz da je angažman pojedinih sektora na realizaciji AP (MO, VCG, MUP, UP) intenzivniji, dok je angažman drugih aktera nedovoljan ili sasvim izostaje. Za ovu mjeru od ključne važnosti bi bilo angažovanje Zajednice opština, s obzirom da se mjera odnosi na ljudsku bezbjednost i da je u njenu realizaciju neophodno uključiti opštine.

8.4. *Podizanje nivoa svijesti javnosti na lokalnom nivou o mogućnostima školovanja i zapošljavanja u sektoru bezbjednosti.* Aktivnost se realizuje kontinuirano. Za realizaciju su zaduženi MO, MUP, MLJMP, VCG, UP, ZO u saradnji sa NVO i medijima. Kroz realizaciju aktivnosti iz Plana promotivnih aktivnosti na privlačenje kadrova za potrebe VCG, Plana zapošljavanja u MO i VCG, Plana obrazovanja kadeta i stipendiranja studenata, kao i u okviru saradnje sa srednjim školama i javnim ustanovama na lokalnom nivou, MO i VCG vodeći kampanje promovišući predstavljaju javnosti mogućnosti školovanja i zapošljavanja u sektoru odbrane i bezbjednosti. MO i VCG, MUP i PA, u okviru dana otvorenih vrata, na vojnom sajmu, sajmu prakse, na web stranicama, kroz promotivne plakate, TV spotove za školovanje i zapošljavanje u Vojsci i za upis žena polaznika PA i vojnih akademija, predstavljaju mogućnosti školovanja i zapošljavanja mladih u sektoru bezbjednosti. O aktivnostima drugih aktera zaduženih za realizaciju ove mjere nema informacija.

9. Praćenje realizacije AP

9.1. *Pratiti realizaciju AP.* Zaduzeni Međuresorska radna grupa za sprovođenje AP kao nadzorni mehanizam za praćenje AP. Aktivnost se realizuje kontinuirano. Za mjeru zaduzeno Ministarstvo koje koordinira u saradnji sa ostalim nosiocima mjera. Mjera realizovana (održani sastanci).

9.2. *Međuresorska radna grupa dva puta godišnje izvještava o sprovođenju AP na zajedničkoj sjednici Odbora za bezbjednost i odbranu i Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore.* Aktivnosti se organizuju kontinuirano. Aktivnost je realizovana 2018. godine, kada održana zajednička sjednica dva odbora na kojoj se razmatrao Izvještaj o sprovođenju AP za 2017.godinu, koji je prethodno usvojila Vlada Crne Gore.

9.3. *Međuresorska radna grupa jednom godišnje izvještava Vladu Crne Gore o realizaciji AP.* Aktivnosti se organizuju kontinuirano. Za realizovanje zaduzeni su Vlada Crne Gore i Međuresorska radna grupa za sprovođenje AP. Mjera je realizovana marta 2018.godine.

9.4. *Međuresorska radna grupa inicira izradu AP za 2019. – 2022.* Aktivnosti se organizuju kontinuirano. Za realizaciju mjere zaduzeni su Vlada Crne Gore, Međuresorska radna grupa, ministarstava i drugi subjekti nosioci aktivnosti utvrđenih AP. Međuresorska radna grupa za izradu AP za 2019-2022 je obrazovana, rješenjem ministra odbrane, decembra 2018. godine. Nacrt AP je u pripremi.

IV PLANIRANA I UTROŠENA FINANSIJSKA SREDSTVA

AP je predviđeno da se, za realizaciju aktivnosti za 2017. i 2018.godinu, osim donatorskih sredstava, Zakonom o Budžetu, obezbijedi 40.000 eura. Ministarstvo odbrane je, Zakonom o Budžetu za 2017. i 2018.godinu, opredijelilo finansijska sredstva u iznosu od 10.000 eura za realizaciju aktivnosti iz AP. Ostali nosioci aktivnosti nijesu dostavili podatke o obezbjeđenju finansijskih sredstava za realizaciji aktivnosti iz AP.

V PREPORUKE ZA EFIKASNIJU REALIZACIJU DEFINISANIH CILJEVA

1. **Prilikom planiranja aktivnosti i mjera u AP nastojati da se, u najvećoj mogućoj mjeri, mjere koje treba preduzeti konkretizuju.** To nije moguće u vezi sa svakom konkretnom mjerom, ali sa većim brojem mjera takav pristup je moguć. U aktuelnom AP to je i učinjeno u više oblasti kao npr. mjere koje se

odnose na: usvajanje odgovarajućih propisa, imenovanja ili izbor osoba zaduženih za određene poslove vezane za realizaciju AP, ustanovljavanje tijela ili institucionalnih mehanizama, izvještavanje o primjeni AP (godišnje prema Vladi, dva puta godišnje prema Skupštini Crne Gore). Mogućnost konkretizovanja mjera postoje npr. u vezi sa obukama, seminarima i treninzima (broj obuka, broj učesnika); medijskom praćenju i izvještavanju (broj posebnih emisija ili tematskih priloga, tekuće izvještavanje, broj gostovanja u medijima); međunarodnom i regionalnom povezivanju i saradnji (broj susreta, konferencija, obuka, razmjene iskustava i dobrih praksi). Preciziranje aktivnosti bio bi u tom slučaju i polazni indikator za vrjednovanje i ocjenu postignutih rezultata na primjeni AP.

2. Uspostaviti međusobnu kompatibilnost između strategija i akcionih planova koji se odnose na oblasti značajne za ostvarivanje AP za RSB 1325 prilikom izrade novog AP (npr. Strategija za borbu protiv trgovine ljudima, Strategija za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana za period 2016 – 2020, Strategija zaštite od nasilja u porodici (2016 – 2020), Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (2017- 2021), Strategija razvoja ženskog preduzetništva (2015 – 2020), Strategija za mlade (2017 – 2021) i dr.

3. Kontinuirani monitoring i redovno izvještavanje nastaviti kao kontinuiranu aktivnost.

- Osažiti ulogu nadzornih i koordinirajućih mehanizama, jer je to posebno važno zbog multisektorske prirode rodne ravnopravnosti.
- Pratiti primjenu mjera iz AP od strane svih aktera koji rade na primjeni AP i blagovremeno podstaći aktivnosti aktera kod kojih se bilježi kašnjenje ili nedovoljna aktivnost u primjeni mjera.

4. Fokusirati se na efekte primjene mjera iz AP i preduzeti mjere koje doprinose podizanju kvaliteta i efikasnosti praćenja primjene AP:

- Ustanovljavanje pouzdanih pokazatelja i kriterijuma za praćenje primjene Akcionog plana. Pokazatelje i kriterijume objektivizovati, prilagoditi prirodi aktivnosti, a pored kvantitativnih uključiti i kvalitativne pokazatelje kako bi se cjelovito sagledali efekti aktivnosti u praksi. Bilo bi korisno, posebnim aktom (protokol ili uputstva o izvještavanju), propisati ove standarde kao i obrasce po kojima se na jednoobrazan način izvještava o realizaciji AP. Kao osnovni vodič za izvještavanje bilo bi dobro koristiti strukturu AP i u svakom od izvještaja koji podnose različiti akteri koji rade na primjeni AP precizno navesti tačku koja određuje mjeru za koju je konkretni akter zadužen i uz nju referisati o svim aktivnostima koje su preduzete (npr. kao što je to učinjeno u izvještaju Nacionalne kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima i MO). To bi ujednačilo pristupe izvještavanju i olakšalo kontinuirano poraćenje primjene AP.

- Prilikom izvještavanja oslonjenih na bazu podataka o kadrovima koristiti egzaktne podatke u svim sektorima bezbjednosti koji uključuju apsolutni broj i procentualno izraženu zastupljenost polova kako bi podaci prilikom izvještavanja različitih aktera u oblasti bezbjednosti bili precizni i uporedivi. Bilo bi korisno posebnim aktom (protokol ili uputstva o izvještavanju) propisati ove standarde kao i obrasce po kojima se na jednoobrazan način i prema istim kriterijumima izvještava o zastupljenosti žena i muškaraca u različitim sektorima bezbjednosti. Jednoobraznost i egzaktnost podataka omogućila bi jednostavnije praćenje napretka u postizanju ravnomyernije zastupljenosti žena u ovim oblastima.

- Evidencije i kadrovske baze – sačiniti uputstva za izveštavanje i jednoobrazni formular koji bi sadržavao precizne podatke izražene u apsolutnim ciframa i procentualno, kao i kvalitativne pokazatelje o vrsti aktivnosti (seminar, obuka, trening, radionica, tribina, javni nastup u medijima, kampanja i sl.) i sadržaju aktivnosti (oblast na koju se aktivnost odnosila, na primjer: preventivni pregledi, teme o kojima je održana obuka, tribina i sl.).

- Kada se aktivnosti odnose na obuke, treninge ili seminare uvesti testove za polaznike prije započinjanja i nakon započinjanja obuke kako bi se pratili efekti obuka.

- U izvještavanje o posjetama, zajedničkim sastancima i konferencijama za subjekte bezbjednosti na međunarodnom nivou, razmjena publikacija i rezultata istraživanja (mjera 2.3 u AP) uključiti i izvještavanje o razmjeni publikacija i rezultata istraživanja, jer u izvještajima o ostvarivanju AP ovih podataka nema.

5. U kontinuitetu nastaviti sve one aktivnosti koje su planirane kao kontinuirane aktivnosti u AP za razdoblje 2017 – 2018 i zadržati ih i u AP koji se priprema za naredni period.

S obzirom da se naredni AP planira za period od 4 godine, bilo bi korisno da akteri zaduženi za realizaciju mjera, posebno aktivnosti za koje je AP predvideo da se odvijaju kontinuirano, da akteri koji ih realizuju svake godine sastave interni operativni godišnji plan realizacije. To bi mogao biti i svojevrsan podsticaj aktivnosti na ostvarivanju AP u toku godine, a doprinijelo bi i efikasnijem izvještavanju i praćenju realizacije AP.

6. S obzirom na multisektorsku prirodu rodne ravnopravnosti neophodno bi bilo proširiti kako planiranje aktivnosti na primjeni RSB 1325 i na sljedeća pitanja:

- Prevencija seksualnog nasilja nad ženama, preduzimanje djelotvornih mjera u procesuiranju i reagovanju na slučajeve seksualnog nasilja i kažnjavanje učinilaca.

- Povećanje učešća žena u svim fazama donošenja političkih i ekonomskih odluka, suzbijanja stereotipa i promovisanja ženskog liderstva i kapaciteta, upravljanja programima pomoći i podrška ženskim organizacijama.

- Formiranje institucionalnih mehanizama za prevenciju i zaštitu od seksualnog nasilja, njihovu kontinuiranu obuku i sistematsko praćenje njihovih aktivnosti u praksi.

- Unapređenje sistema koordinacije, monitoringa i evaluacije, veće učešće žena u ovim procesima i promovisanje ženskog liderstva.

- Uključivanje žena u rješavanje izazova globalnog konteksta, porasta nasilnog ekstremizma, klimatskih promjena i raseljenih lica, budući da ova pitanja ukazuju na suštinsku vezu između učešća i angažmana žena i održivog mira i bezbjednosti.

7. Akteri zaduženi za primjenu mjera predviđenih u AP su brojni. Kod većine mjera predviđeno je učešće većeg broja aktera u realizaciji. Iz izvještaja se može zapaziti da je angažman aktera na primjeni mjera različit po obimu i kvalitetu. Prilikom rada na novom AP bilo bi poželjno sagledati i razmotriti:

- Načine za unaprijeđenje međusobnog informisanje i komunikaciju među akterima koji su zaduženi za primjenu mjera predviđenih AP da bi se koristile efikasnije dobre prakse i iskustva, kao i raspoloživi kadrovski resursi.

- Preispitati da li je moguće odrediti glavne nosioce aktivnosti koji bi tada koordinirali rad na primjeni mjera sa ostalim akterima koji rade na primjeni konkretne mjere.

- Kao aktere koji bi trebalo da imaju određene aktivnosti u realizaciji AP uključiti i Zajednicu opština i opštine. Ovo utoliko prije što je u većem broju opština usvojen lokalni akcioni plan za rodnu ravnopravnost (u nekim opštinama ovi planovi se u kontinuitetu usvajaju već više godina) koji predstavljaju specifične individualne planove institucija, a čiji su sastavni dio i mjere koje se odnose na humanu bezbjednost. U tom segmentu bilo bi korisno pri izradi

ovakvih strateških dokumenata koordinirati aktivnosti i uskladiti mjere kako bi se one uspješnije realizovale, a kadrovski potencijal koji radi na tome racionalno koristio.

8. Podstaci medjunarodnu i regionalnu saradnju u oblastima u kojima još nije uspostavljena i za ovu aktivnost predvidjeti konkretne mjere u AP.

9. Aktivnosti planirane u AP koje nisu realizovane unijeti u AP koji se priprema ukoliko ne budu realizovane do kraja 2018. godine.

- Formirati ad hoc poslaničku grupu u Skupštini Crne Gore koja će pomagati u promociji RSB 1325 i primjeni AP (mjera 1.5).
- Organizovati zajedničku radionicu za rukovodioce institucija koje rade na primjeni AP (mjera 1.6 u AP).
- Realizovati obuku rukovodilaca i zaposlenih u svim institucijama predviđenim za sprovođenje AP (mjera 1.8).
- Uspostaviti međunarodno umrežavanje potencijalnih kandidatkinja za liderske pozicije kako bi se razmijenila najbolja iskustva i prakse (mjera 2.2 u AP).
- Organizovati edukaciju „osoba od povjerenja“ u institucijama koje to još nisu učinile (mjera 3.4 u AP).
- Usvojiti godišnje AP za postizanje rodne ravnopravnosti na nivou institucija u institucijama koje tu mjeru nisu realizovale (mjera 4.2 AP).
- Formirati konsultativne grupe za žene u sistemu bezbjednosti. (mjera 4.5 u AP).
- Uspostaviti međunarodnu i regionalnu saradnju u oblastima u kojima još nije uspostavljena (mjere 5.4; 8.1 i 8.2 u AP).
- Aktivnosti na široj promociji i vidljivosti aktivnosti na sprovođenju AP, posebno mjere koje uključuju medijsku promociju (mjera 6.1 u AP).
- Usvojiti Pravilnik o prevenciji i zaštiti od seksualnog uznemiravanja / standardne operativne procedure (mjera 6.2 u AP).
- Osnažiti ulogu Skupštine u praćenju realizacije AP, kroz održavanje zajedničkih sjednica Odbora za bezbjednost i odbranu i Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne, jer ova mjera je realizovana samo održavanjem jedne zajedničke sjednice (mjera 9.2 u AP). Jedna od mjera osnaživanja uloge Skupštine Crne Gore na primjeni AP bilo bi i organizovanje javnog slušanja koje omogućuje učešće različitih aktera koji rade na primjeni AP.

10. Prilikom primjene mjera za koje je planirano da se ostvare u saradnji, kako između različitih institucija, tako i u saradnji sa NVO i akademskom zajednicom, bilo bi korisno preduzeti i mjere za podsticanje ove saradnje, jer ona, kako izvještaji govore, nije dovoljno razvijena, a u nekim aspektima nije ni uspostavljena, kako bi se obezbjedila uključenost šireg kruga aktera, uspostavila koordinacija njihovih aktivnosti što je posebno važno zbog multisektorske prirode rodne ravnopravnosti, i postigao sinergijski efekat. To se posebno odnosi na saradnju sa akademskom zajednicom.

11. Sve mjere koje se odnose na povećanje broja žena u sektoru odbrane upotpuniti mjerama koje imaju za cilj povećanje broja žena na rukovodećim mjestima. Pored mjera koje se odnose na povećanje zastupljenosti žena, u AP bi bilo potrebno posebno uključiti i mjere koje podstiču i unapređuju njihovo učešće u odlučivanju o pitanjima značajnim za bezbjednost i primjenu RSB 1325.

12. Planirati odgovarajuća budžetska sredstva za realizaciju aktivnosti iz AP kako to ne bi bio razlog što se neka od planiranih aktivnosti (npr. mjere 4.4, 8.1 i 8.2 u AP) nije realizovala.

U nastavku je tabelarni prikaz realizacije aktivnosti za period 2017-2018.godina.

Akcioni plan za primjenu RSB 1325 za period 2017-2018.

Redni broj	Cilj	Aktivnost		Nosioци odgovornosti i saradnici	Indikatori	Vremenski okvir	Stepen realizacije
		Redni broj					
1.	Obezbijediti institucionalne mehanizame za sprovođenje Akcionog plana za primjenu RSB 1325	1.1.	Donošenje Odluke o obrazovanju Međuresorske radne grupe za praćenje sprovođenja Akcionog plana	- Ministarstvo odbrane	Donešena Odluka	I kvartal 2017.	Rješenjem ministra odbrane formirana je Međuresorska radna grupa za praćenje sprovođenja AP REALIZACIJA: Mjera je realizovana
		1.2.	U sektoru bezbjednosti (u Ministarstvu odbrane, Vojski Crne Gore, MUP-u, Upravi policije, Agenciji za nacionalnu bezbjednost, Upravi carina, Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija) uspostaviti "osobe od povjerenja" sa mandatom na četiri godine.	Ministarstvo odbrane, Vojska CG, MUP, Uprava policije, Agencija za nacionalnu bezbjednost, Uprava carina, Zavod za izvršenje krivičnih sankcija	- Broj obuka za "osobe od povjerenja" - Broj osoba koje su prošle obuku - Uspostavljene "osobe od povjerenja"	II kvartal 2017.	Uspostavljene "osobe od povjerenja". MUP/UP -U svim sektorima (četiri), centrima (osam) i odjeljenjima bezbjednosti (13) su rješenjem ministra određene osobe od povjerenja. Prošle su više obuka u organizaciji OSCE-a. Uprava carina - Određena dva službenika kao „osobe od povjerenja“. ZIKS -Određena dva službenika kao „osobe od povjerenja“. ANB -rješenjem direktora imenovana „osoba od povjerenja,„ MO i VCG - zbog dužine trajanja raspoređivanja PVL na osnovu usvojene nove Formacije VCG u

							<p>toku je imenovanje osobe od povjerenja u jedinicama VCG.</p> <p>REALIZACIJA: Mjera je realizovana</p>
		1.3.	U sektoru bezbjednosti uspostaviti evidenciju po polu i rodno razvrstanu statistiku.	Ministarstvo odbrane, Vojska CG, MUP, Uprava policije, Agencija za nacionalnu bezbjednost, Uprava carina, Zavod za izvršenje krivičnih sankcija, u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava (MLJMP)	Uspostavljena evidencija po polu i rodno razvrstana statistika	I kvartal 2017.	<p>MUP/UP: Uspostavljena je evidencija po polu i rodno razvrstana statistika. CKE sadrži aplikacije koje se odnose na podatke o zaposlenim službenicima, kao i podatke o broju zaposlenih žena, njihovim zvanjima, odnosno radnim mjestima na koje su raspoređene i organizacionim jedinicama u kojima su raspoređene.</p> <p>Prema evidenciji u MUP i UP zaposleno je 1011 žena, što čini 19,9% od ukupnog broja zaposlenih (5065).</p> <p>U UP zaposleno je 419 žena, što čini 10,2% od ukupnog broja zaposlenih (4120), a u MUP su zaposlene 592</p>

						<p>žene, što čini 62,60% od ukupnog broja zaposlenih (945).</p> <p>MO i VCG</p> <p>-U MO, na dan 30.11.2018.godine, ima 43,32% žena, od čega su 106 žena državne službenice i jedna žena podoficirka. Tri žene su vojno-diplomatski predstavnici u Misiji Crne Gore pri NATO. U Ministarstvu ima, iz kategorije visokorukovodnog kadra, dvije žene-sekretarka ministarstva i generalna direktorica Direktorata za materijalne resurse, a iz kategorije ekspertsko - rukovodnog kadra sedam žena.</p> <p>-U Vojsci, na dan 30.11.2018.godine, ima 10,53% žena, od toga su 42 žene profesionalne vojnkinje po ugovoru, 23 žene su podoficirke, 16 žena su oficirke i 110 žena su civilna lica. Na inostranim vojnim akademijama školuju se sedam žena kadetkinja. Do sada je sedam žena učestvovalo u mirovnoj misiji u Avganistanu. Na nivou Ministarstva i Vojske ima 14,43% žena.</p>
--	--	--	--	--	--	---

							<p>ANB-Kadrovska evidencija Agencije, koja je uspostavljena 2006.godine, obezbjeđuje kontinuirani proces evidentiranja, vođenja i analiziranja podataka i u segmentu rodne ravnopravnosti. U prilog kontinuiranom procesu poštovanja principa rodne ravnopravnosti i nivou zastupljenosti žena ukazuju podaci da je u 2006.godini participacija žena u ukupnom broju službenika Agencije iznosila 33,48% dok je taj podatak u 2018.godini 39,14%. U segmentu zastupljenosti žena u rukovodnom kadru sa početnih 3,2% u 2006.godini.Kao rezultat višegodišnjih aktivnosti, taj procenat u 2018.godini iznosi 37,5%. Evidencije u oblasti obrazovne strukture ukazuju da je procenat zastupljenosti žena u stručnoj spremi VIII1 - 56,5%, VI - 6,5%, V - 1%, IV - 30,5% I OS - 5,5%.</p> <p>Uprava carina -U okviru</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

						<p>KIS-a uspostavljena je evidencija po polu.</p> <p>ZIKS U okviru Kadrovskog informacionog sistema ZIKS-a uspostavljena statistička evidencija zaposlenih u ZIKS-u po polu.</p> <p>REALIZACIJA: Mjera je realizovana</p>
		1.4.	<p>Kontinuirano vođenje evidencije o zastupljenosti pripadnica ženskog pola u sistemu bezbjednosti, njihovom školovanju, usavršavanju i vođenju u karijeri, uključujući i učešće u multinacionalnim operacijama, učešće u civilnim misijama i u međunarodnim aktivnostima.</p>	<p>Ministarstvo odbrane, Vojska CG, MUP, Uprava policije, Agencija za nacionalnu bezbjednost, Uprava carina</p>	<p>Broj uspostavljenih evidencija</p>	<p>Kontinuirano</p> <p>MO i VCG Uspostavljene dvije baze podataka o svim zaposlenima (KAIS – kadrovski informacioni sistem za profesionalna vojna lica i civilna lica u službi, odnosno radu u Vojsci i KIS – kadrovski informacioni sistem za administraciju i registraciju svih zakonom propisanih informacija o zaposlenim državnim službenicima i namještenicima u Ministarstvu). Ove baze podataka obezbjeđuju evidentiranje, vođenje i analiziranje podataka koji se odnose na planiranje unutrašnje organizacije i sistematizacije, na efikasno raspoređivanje i korišćenje kadrovskog potencijala, na efikasan sistem kontinuiranog školovanja i</p>

							<p>usavršavanja i na praćenje svih postupaka u vezi sa kadrovima i one se stalno ažuriraju.</p> <p>MUP Unos podataka u Centralnu kadrovsku evidenciju vrši se u kontinuitetu, obuhvaćeni su i podaci koji su definisani navedenom mjerom.</p> <p>ANB U okviru uspostavljene organizacione jedinice za ljudske resurse kontinuirano se prati zastupljenost ženskog pola u školovanju, usavršavanju u i vođenju u karijeri. Tokom 2017. godine od ukupnog broja službenica njih 69,5% pohađalo je neki od realizovanih specijalističko edukativnih programa organizovanih za službenike Agencije, dok je u ukupnom broju službenika koji su pohađali obuku zastupljenost službenica bila 48,5%. U 2018. godini od ukupnog broja službenica njih 30% je pohađalo neki edukativni program</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

						<p>organizovan za sve službenike Agencije, dok je zastupljenost službenica u ukupnom broju pripadnika Agencije koji su pohađali obuke iznosio 41%.</p> <p>Uprava carina U okviru Kadrovskog informacionog sistema uspostavljena je predmetna evidencija. REALIZACIJA: Mjera je realizovana</p>	
		1.5.	Osnovati ad hoc poslaničku grupu u Skupštini Crne Gore koja će pomagati u promociji RSB 1325 i primjeni Akcionog plana	Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore	-Osnovana ad hoc poslanička grupa -Broj poslanika/ca u ovoj grupi	Do kraja I kvartala 2017.	REALIZACIJA: Mjera nije realizovana
		1.6.	Međuresorska radna grupa za sprovođenje AP za primjenu RSB 1325 organizuje zajedničku radionicu za rukovodioce institucija kako bi se donijela odluka o mogućem procesu razvoja individualnih AP	Ministarstvo koje koordinira u saradnji sa ostalim nosiocima mjera	-Održana radionica -Broj individualnih AP	Do kraja I kvartala 2017.	REALIZACIJA: Mjera nije realizovana
		1.7.	Donošenje akcionih planova na nivou institucija	ministarstava i drugi subjekti koji su nosioci aktivnosti predviđenih Akcionim planom	-Broj donešenih akcionih planova	II kvartal 2017.	-usvojeni AP-i. MO i VCG Donijet AP na nivou Ministarstva i Vojske MUP/UP Izrađena Strategija razvoja Uprave policije i prateći Akcioni plan za njeno sprovođenje.

							<p>Strategijom i Akcionim planom definisani su ciljevi i mjere koje se odnose na unapređenje u oblasti rodne politike, diverziteta i zaštiti od diskriminacije posebno osjetljivih društvenih grupa. Shodno mjeri iz navedenog plana, a nakon Analize o zastupljenosti i napredovanju žena u obavljanju policijskih poslova izrađen je nacrt Plana učešća žena na rukovodećim pozicijama i po liniji rada. Predmetni plan je urađen u saradnji sa međunarodnim policijskim ekspertom iz Centra za integritet u Oslu i saradnicima OEBS-a.</p> <p>ANB-Usvojen AP za sprovođenje principa rodne ravnopravnosti, kojim su na nivou Agencije definisane aktivnosti i rokovi za njihovu realizaciju.</p> <p>REALIZACIJA: Mjera je realizovana</p>
		1.8.	Sprovoditi obuku rukovodilaca i zaposlenih u svim institucijama predviđenim za sprovođenje Akcionog plana, radi obezbjeđivanja uslova i stvaranja povoljnog	MLJMP u saradnji sa institucijama predviđenim za sprovođenje Akcionog plana, Zaštitnikom Ljudskih	-Broj organizovanih obuka -Broj osoba koje su prošle obuku	Kontinuirano	<p>MLJMP</p> <p>-Mjera nije realizovana zbog nedostatka finansijskih sredstava</p>

			institucionalnog okruženja i infrastrukturne podrške za sprovođenje utvrđenih aktivnosti.	prava i sloboda, Upravom za kadrove, NVO i akademskom zajednicom			UP U UP su u 2017 i 2018.god. u kontinuitetu organizovane predmetne obuke, po posebnom programu urađenom za policijske službenike.
2.	Jačati rodnu perspektivu kroz učešće u međunarodnim aktivnostima na primjeni RSB 1325 i njoj pratećih rezolucija	2.1.	Integrirati rodnu perspektivu u međunarodne aktivnosti u kojima će učestvovati Crna Gora	MO MUP MVP MLJMP	-Podaci o međunarodnim aktivnostima iskazani kroz rodnu statistiku - Broj aktivnosti koje imaju rodnu perspektivu	Kontinuirano	MO i VCG Učestvuju u međunarodnim aktivnostima učešćem lica u službi u Vojski u mirovnoj misiji u Avganistanu. U ovoj misiji u periodu od 2010-2018.g., učestvovalo je sedam žena profesionalnih vojnih lica, od kojih je jedna podoficirka učestvovala u dva kontigenta. MUP/UP - participira u međunarodnim aktivnostima pod okriljem UN od 2009.g. u sastavu mirovne misije UN na Kipru. Od 2014. godine, u cilju poštovanja rodne zastupljenosti jedna od četiri predstavnika CG u sastavu misije je i policijska službenica. U 2018.g., jedna službenica je upućena na Kipar. MVP -Ambasadorka CG pri NATO u izvještajnom

							<p>periodu redovno je učestvovala na sastancima radnih tijela NATO-a koja se bave sprovođenjem RSB 1325.</p> <p>Stalna predstavica Crna Gore pri UN u Njujorku redovno učestvuje u debatama Savjeta bezbjednosti UN o agendi Žene, mir i bezbjednost i primjeni rezolucija iz agende, prvenstveno 1325.</p> <p>Crna Gora je članica Grupe prijatelja žena, mira i bezbjednosti, koja djeluje pod okriljem UN (od aprila 2018). Formalizacijom članstva u Grupi prijatelja za agendu Žene, mir i bezbjednost doprinosi se ostvarivanju dalje saradnje sa zemljama članicama u cilju razmjene iskustava i primjene dobrih praksi na planu integrisanja rodne perspektive u međunarodni, kolektivni i nacionalni sistem odbrane, čime se doprinosi prevenciji konflikata i održivom miru.</p> <p>Crna Gora je dostavila informacije za interaktivnu mapu NATO o napretku u</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

							oblasti rodnih perspektiva za posljednji Samit NATO. REALIZACIJA: Mjera je realizovana
		2.2.	Međunarodno umrežavanje potencijalnih kandidatkinja za leaderske pozicije kako bi se razmijenila najbolja iskustva i prakse	MLJMP NVO Međunarodne organizacije	- Broj sastanaka na međunarodnom nivou - Broj žena uključenih u proces umrežavanja - Broj zajednički pokrenutih inicijativa	Kontinuirano	MLJMP Regionalni koordinacioni odbor čine najviši/e predstavnic/e institucionalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost (mehanizmi iz izvršne i zakonodavne vlasti, ombudsmana) iz Srbije, Crne Gore, Makedonije, Hrvatske i BiH, kao i nevladine organizacije iz navedenih zemalja. Oni su članovi/ce po defoltu, i nemaju ograničeni mandat, već to zavisi od trajanja njihove funkcije u institucionalnom mehanizmu kojeg predstavljaju. Tokom 2018. godine, održana su tri sastanka Regionalnog odbora (mart, jun i septembar). Podgorica je bila domaćin trodnevnog sastanka Regionalnog Koordinacionog pododbora

							<p>institucionalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost /Balkanske regije, u periodu od 18. - 21. juna 2018. godine. Na trodnevnom sastanku razgovaralo se o realizovanim aktivnostima u prethodnom periodu i aktuelnim događajima vezanim uz inicijativu regionalne saradnje, a definisani su prioriteti, programi i projekti „Balkanske regije“. Na sastanku Regionalnog koordinacionog odbora koji se održava decembra 2018. godine u Sarajevu, planirano je priključivanje Abanije ovoj inicijativi. Regionalni koordinacioni odbor je sačinio Strateško planiranje regionalne saradnje zemalja Zapadnog Balkana gdje je dogovorena i saradnja na implementaciji AP za Rezoluciju 1325 i podrška izradi lokanih akcionih planova za sprovođenje ove rezolucije u ovim zemljama. Za ove</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>aktivnosti Koordinacioni odbor će tražiti sredstva od međunarodnih donatora.</p> <p>REALIZACIJA: Mjera je realizovana</p>
		2.3.	Organizovati posjete, zajedničke sastanke i konferencije za subjekte bezbjednosti na međunarodnom nivou, razmjenjivati publikacije i rezultate istraživanja	MO MUP MVP MLJMP Međunarodne organizacije	<p>-Broj posjeta</p> <p>-Broj osoba koje su učestvovala u aktivnostima</p> <p>- Broj zajedničkih sastanaka</p> <p>-Broj razmijenjenih publikacija</p> <p>- Broj medijskih izvještaja</p>	Kontinuirano	<p>MO-</p> <p>-Predstavnic MO učestvovali su, 2017. i 2018.g., u radu NATO komiteta za rodne perspektive gdje su predstavljene aktivnosti Ministarstva i Vojske na implementaciji rodne perspektive u sistemu odbrane Crne Gore.</p> <p>-Na OEBS-ovom seminaru, maja 2017.g., na temu: "Kodeks ponašanja u vojno-političkim aspektima bezbjednosti - CoC za države učesnice i OEBS partnere", predstavljene su aktivnosti Ministarstva i Vojske na implementaciji RSB 1325 u sistem odbrane Crne Gore.</p> <p>-Predstavnic Vojske učestvovala je, u 2017.g., na regionalnoj konferenciji u Moldaviji, gdje je parlamentarcima,</p>

							<p>predstavila iskustva i dobre prakse MO i VCG na implementaciji politike rodne ravnopravnosti u sistem odbrane Crne Gore.</p> <p>-Predstavnica MO učestvovala na godišnjoj NATO konferenciji discipline za 2018.godinu na temu rodni perspektiva u vojnim operacijama, koja je ima za cilj da revidira i ažurira potrebe koje se odnose na obuke i školovanja, kako bi bili usklađeni sa potrebama, raspoloživom tehnologijom i resursima.</p> <p>-Predstavnica Vojske, učestvovala je, u 2018.g. u Ukrajini, na međunarodnoj naučnoj konferenciji na temu: „Primjena rodne politike u savremenoj fazi društvenog razvoja: trenutna situacija, problemi i perspektive,,.</p> <p>-Popunjen NATO Upitnik o primjeni R1325 u MO i VCG za potrebe izrade NATO Nacionalnog izvještaja o napretku po pitanju implementacije R 1325 SBUN.</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>-Urađena informacija o realizaciji aktivnosti iz oblasti primjene RSB 1325 u MO i VCG za potrebe pripreme interaktivne mape o napretku u oblasti rodnih perspektiva za samit NATO-a u julu o.g. MUP/UP-Predstavnic</p> <p>MUP-UP-a sarađuju sa predstavnicima Centra za integritet u Oslu sa kojima realizuju aktivnosti u cilju poboljšanja stanja u oblasti rodne ravnopravnosti.</p> <p>-Održano je više sastanaka sa predstavnicima francuske policije, sa kojima se razmjenjena iskustva i publikacija o rodnoj ravnopravnosti.</p> <p>- održano je više sastanaka na regionalnom nivou sa predstavnicima Udruženja žena policijskih službenika.</p> <p>-održan je sastanak sa predstavnicima granične policije iz 10 evropskih država u cilju razmjene iskustva o rodnoj ravnopravnosti.</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>-Predstavnici UP učestvovali su na sastanku sa predstavnicima OEBS-a i predstavnicima nadležnih crnogorskih institucija, na kojem je prezentovan projekat OEBS-a "Sprečavanje ranih prisilnih brakova među ranjivim grupama". Ovom prilikom prisutnima je podijeljena publikacija na pomenutu temu, čiji je jedan od autora službenik Uprave policije.</p> <p>Konferenciji "Nasilje u porodici i rizici po djecu – prema sveobuhvatnom rješenju", je prisustvovao jedan policijski službenik.</p> <p>Konferenciju je organizovala NVO Centar za ženska prava u saradnji sa predstavništvom UNICEF-a u Crnoj Gori, uz podršku Evropske unije i Fondacije Petrović Njegoš. Cilj konferencije je bio</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>informisanje o načinima unapređenja zaštite djece od nasilja u porodici, prepoznavanju rizika po djecu koja su izložena nasilju u porodici, posebno nakon prekida partnerskih odnosa roditelja, kao i teškoća i dilema u radu profesionalaca u oblasti zaštite prava djece i žena od nasilja u porodici. Na konferenciji su govorili regionalni i međunarodni stručnjaci.</p> <p>Predstavnica UP-a, uzela je aktivno učešće u regionalnoj konferenciji koju je organizovala Unija nezavisnih sindikata Makedonije na temu Mobing-gubitak radničke časti, sa posebnim osvrtom na žene žrtve mobinga.</p> <p>Održana tri sastanka sa šefom programa za obuku policijskih službenika u DCAF-u i ekspertkinjom za oblast</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

							<p>obuka sa odraslima u DCAF-u na temu izvođenja obuka za zaposlene u policiji u cilju postizanja rodne ravnopravnosti.</p> <p>-Predstavnici UP učestvovali su na na prezentaciji OSCEovog projekta lansiranje on line treninga o gender mainstreamingu u sektoru bezbjednosti i graničnoj bezbjednosti (projekat započet 2016 god. I službenica UPCG zajedno sa ostalim policijskim službenicima deset zemalja učestvovala u kreiranju obuke).</p> <p>-Predstavnice UP uključene u regionalni projekat Švedske razvojne agencije (SIDA) i NVO Kvinna till Kvinna vezano za rodno zasnovano nasilje.</p> <p>MVP-Ambasadorka CG pri NATO, u izvještajnom periodu redovno je učestvovala na sastancima radnih tijela NATO-a koja se bave sprovođenjem RSB 1325.</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>Stalna predstavnica Crna Gore pri UN u Njujorku redovno učestvuje u debatama Savjeta bezbjednosti UN o agendi Žene, mir i bezbjednost i primjeni rezolucija iz agende, prvenstveno 1325.</p> <p>Crna Gora je članica Grupe prijatelja žena, mira i bezbjednosti, koja djeluje pod okriljem UN (od aprila 2018). Formalizacijom članstva u Grupi prijatelja za agendu Žene, mir i bezbjednost doprinosi se ostvarivanju dalje saradnje sa zemljama članicama u cilju razmjene iskustava i primjene dobrih praksi na planu integrisanja rodne perspektive u međunarodni, kolektivni i nacionalni sistem odbrane, čime se doprinosi prevenciji konflikata i održivom miru.</p> <p>Crna Gora je dostavila informacije za interaktivnu mapu NATO o napretku u oblasti rodne perspektiva za posljednji Samit NATO.</p> <p>REALIZACIJA: Mjera je realizovana</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

3.	Integrirati rodnu perspektivu u programe obrazovanja u primjeni RSB 1325 i njoj pratećih rezolucija	3.1.	Organizovati edukacije za mir i nenasilje u školama, kao i o RSB 1325 i njoj pratećim rezolucijama	Ministarstvo prosvjete MLJMP u sardnji sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda, akademskom zajednicom i NVO	-Broj realizovanih seminara/radionica -Broj djece koja se prošla edukaciju -Broj podijeljenog štampanog materijala	Kontinuirano	<p>MPR Program obuke „Rodna ravnopravnost u obrazovanju sa posebnim osvrtom na rodno zasnovano nasilje”, čiji je opšti cilj podizanje svijesti nastavnika/ca na svim nivoima vaspitanja i obrazovanja o značaju poštovanja rodne ravnopravnosti, i sprječavanju svih oblika nasilja po osnovu pola u porodici, školi, društvu... akreditovan je od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje i nalazi se u Katalogu programa stručnog usavršavanja nastavnika za školsku 2017/2018. i 2018/19. godinu. Program obuke je u organizaciji Zavoda za školstvo realizovan u oktobru 2017. godine za 27 učesnika (nastavnici, stručni saradnici i predstavnici uprave osnovnih i srednjih škola) i aprilu 2018. za 27 učesnika (nastavnici, stručni saradnici i predstavnici uprave osnovnih i srednjih škola). Program obuke „Uključivanje RE djece</p>
----	---	------	--	---	--	--------------	--

							<p>u predškolsko obrazovanje“, čiji je cilj povećanje broja upisa romske i egipćanske djece u predškolsko i osnovno obrazovanje, akreditovan je od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje i nalazi se u Katalogu programa stručnog usavršavanja nastavnika za školsku 2017/2018. i 2018/19. godinu . U organizaciji Zavoda za školstvo, program obuke je realizovan u aprilu 2017. godine za 25 učesnika (nastavnici predškolskog obrazovanja). U maju 2018. godine, u organizaciji Zavoda za školstvo, program obuke je realizovan za 17 učesnika (nastavnici predškolskog obrazovanja). REALIZACIJA: Mjera je realizovana</p>
		3.2.	Organizovati edukacije pripadnika/ca sektora bezbjednosti o RSB 1325 i njoj pratećih rezolucija, sa posebnim akcentom na	MO MUP MVP MLJMP	- Broj kreiranih modula za obuke - Broj sprovedenih obuka	Kontinuirano	MO -Na osnovu Instrukcije za obuku Vojske, u 2017.g., edukaciju iz oblasti rodne ravnopravnosti i

			područja ljudskih prava, međunarodnog humanitarnog prava, rodno uslovljenog nasilja, seksualnog nasilja, trgovine ljudima	GSV-Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima, Vojska CG, Uprava policije, ANB, Uprava carina, Policijska akademija, Privatne škole za obuku zaštitara, u saradnji sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda i NVO	- Broj osoba koje su prošle obuke		RSB 1325 i njoj pratećih rezolucija, ljudskih prava, međunarodnog humanitarnog prava, trgovine ljudima, rodno uslovljenog nasilja, završili su 143 lica u službi u Vojsci. -Na osnovu Plana obuka Generalštaba Vojske Crne Gore iz oblasti rodne ravnopravnosti u Vojsci za 2018.godinu, edukaciju iz oblasti rodne ravnopravnosti i RSB 1325 i njoj pratećih rezolucija, NATO Direktive BI SCI 40, Integracije rodne perspektive u vojnim operacijama, međunarodni i nacionalni pravni okvir za implementaciju R1325 ukupno je pohađalo 265 lica u službu u Vojsci, od toga: 32 oficira,72 podoficira,150 vojnika po ugovoru i 11 civilnih lica. MUP/UP -Organizovane su predmetne obuke za službenike svih centara i odjeljenja bezbjednosti i realizuju se u kontinuitetu. U 2017.godine, održane su 45 obuke za 574
--	--	--	---	---	-----------------------------------	--	--

						<p>službenika. U 2018.g. održano devet obuka za 107 policijskih službenika.</p> <p><u>Nacionalna Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima</u> U okviru pripreme pripadnika oružanih snaga Vojske Crne Gore za učestvovanje u mirovnim misijama obuku na temu „Trgovina ljudima“ je tokom 2018.godine prošlo ukupno 52 pripadnika Vojske Crne Gore.</p> <p><u>Uprava carina-</u> U 2017.godini kreirano je i sprovedeno 5 obuka iz predmetnih oblasti, i 10 službenika je prošlo navedene obuke.</p> <p><u>Policijska akademija-</u> Realizovana tri seminara u periodu: 26.1.2017.g.,2.3.2017.g. i 9.6.2017.g. Obuke prošli: službenici /e Sektora granične policije i Sektora policije opšte nadležnosti (Ukupno 66 učesnika/ca, 26 iz Sektora policije opšte nadležnosti i 40 iz Sektora granične policije).</p>
--	--	--	--	--	--	---

							<p>Realizovan seminar 26. i 27.12.2017.g. -obuke prošli službenici/e Sektora granične policije, Sektora krim.policije i Sektora policije opšte nadležnosti (Ukupno 20 učesnika/ca, pet iz Sektora granične policije, pet iz Sektora krim. Policije i 10 iz Sektora policije opšte nadležnosti).</p> <p>U 2018.g., realizovana tri jednodnevna seminara na temu nasilje u porodici: 20.4.18.g.,25.5.18.g., i 29.5.18.g. na kojima je obuku završilo ukupn 60 učesnika/ca, od toga 51 službenik iz Sektora opšte policije, 6 iz Sektora za obezbjeđenje ličnosti i objekata i 3 iz Sektora granične policije i dva dvodnevna seminara na temu:,, Trgovine ljudima,,:24-25.5.18.g. i 30.1-2.2.18.g., na kojima je obuku završilo ukupno 33 učesnika/ca, od čega 21 iz Sektora granične policije, jedan iz Sektora kriminalističke policije, šest iz Sektora policije opšte nadležnosti i 5 iz Sektora za</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>obezbjeđenje ličnosti i objekata. Takođe, organizovana tri jednodnevna seminar na temu: „Postupak za tražioce azila,, dana 15.5.18.g.,17.5.18.g., i 18.5.18.g. na kome je učestvovalo ukupno 58 učesnika/ca, i tri jednodnevna seminar na temu: „Postupanje sa ranjivim grupama,, dana 17.4.18.g.,24.5.18.g. i 28.5.18.g., na kojima je učestvovalo ukupno 57 učesnika/ca od toga 49 iz Sektora policije opšte nadležnosti, šest iz Sektora za obezbjeđenje ličnosti i objekata i dva iz Sektora granične policije.</p> <p>ANB -Predstavnice Agencije u proteklom periodu su ucestovale na okruglim stolovima, seminarima i konferencijama na kojima se kroz segment zaštite ljudskih prava prozimaio i segment principa rodne ravnopravnosti.</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							REALIZACIJA: Mjera je realizovana
		3.3.	Organizovati edukacije pripadnika/ca mirovnih i humanitarnih misija na teme: žene u ratnim i poratnim situacijama i u operacijama podrške miru, nasilje nad ženama i djecom, specifične potrebe lokalnih žena	MO MUP MVP Vojska CG, Uprava policije Policijska akademija u saradnji sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda i NVO	- Broj kreiranih modula za obuke - Broj sprovedenih obuka - Broj osoba koje su prošle obuke	Kontinuirano	MO i VCG - U okviru priprema crnogorskih PVL za učešće u mirovnim misijama i operacijama kontinuirano se sprovode obuke u zemlji i inostranstvu o kulturi, tradiciji, opasnostima, nasilja nad ženama, i djecom, potrebama lokalnog stanovništva i trgovine ljudima; -u 2017. i 2018.g., svi pripadnici kontigenata VCG koji su učestvovali u mirovnoj misiji u Avganistanu, kao i u mirovnim misijama EUTM u Republici Mali i operacije EU NAFOR Atalanta u vodama Somalije, prošli su ove obuke. Policijska akademija - Nijesu planirane obuke u 2018.godini na navedene teme. REALIZACIJA: Mjera je djelimično realizovana
		3.4.	Organizovati edukacije „osoba od povjerenja“	Ministarstvo odbrane, Vojska CG, MUP, Uprava policije, Agencija za nacionalnu bezbjednost,	- Broj kreiranih modula za obuke - Broj sprovedenih obuka - Broj osoba koje su prošle obuke	Kontinuirano	MO i VCG - Obzirom da je nova Formacija Vojske donijeta krajem 2017.godine, nije realizovana obuka „osoba od povjerenja“,

				<p>Uprava carina, Zavod za izvršenje krivičnih sankcija Policajska akademija u saradnji sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda i NVO</p>		<p>jer je njihovo imenovanje u toku. MUP /UP- Za šest osoba od povjerenja su, od strane Uprave za kadrove,OEBS-a, DCAF- a i NVO "Help" organizovane pet obuka sa 7 modula. U saradnji sa međunarodnim ekspertima organizovati će se obuka za osobe od povjerenja. ZIKS – u organizaciji Uprave za kadrove Crne Gore 03.12.2018.godine, sprovedena je obuka za „osobe od povjerenja“ Tri osobe su prošle obuku. Uprava carina- Organizovala obuke za „osobe od povjerenja,,. Policajska akademija – Organizovan jednodnevni seminar dana 18.4.18.g. za „osoba od povjerenja,, na kome je ukupno učestvovalo 11 učesnika/ica od čega šest iz Sektora policije opšte nadležnosti i pet iz Sektora za obezbjerenje ličnosti i objekata. ANB -U saradnji sa nadležnim institucijama</p>
--	--	--	--	---	--	---

							u planu je proces organizovanja edukacije za „osobu od povjerenja,, REALIZACIJA:Mjera je realizovana
		3.5.	Organizovati edukacije o RSB 1325 i njoj pratećim rezolucijama u okviru pripreme za odlazak na mandat u diplomatsko-konzularnu mrežu	MVP MO MUP	- Broj kreiranih modula za obuke - Broj sprovedenih obuka - Broj osoba koje su prošle obuke	Kontinuirano	MVP - Organizuje se program priprema pred odlazak na mandat u DKP, u okviru kojeg se pružaju informacije o svim pitanjima sa agende UN, uključujući i agendu žene, mir i bezbjednost. MO Vojno diplomatski predstavnici CG pri diplomatskim konzularnim predstavništivima CG i pri NATO informišu se o RSB 1325 prilikom upućivanja na rad i redovno se razmjenjuju informacije o realizaciji aktivnosti na planu implementaciji RSB 1325. REALIZACIJA:Mjera je realizovana
		3.6.	Organizovati edukacije o RSB 1325 i njoj pratećim rezolucijama za zaposlene u pravosuđu	Ministarstvo pravde Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije u saradnji sa	- Broj kreiranih modula za obuke - Broj sprovedenih obuka - Broj osoba koje su prošle obuke	Kontinuirano	Ministarstvo pravde - u saradnji sa Centrom za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije, u 2017. i 2018.godini, kontinuirano sprovodi aktivnosti za zaposlene

				MLJMP Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda, NVO i međunarodnim organizacijama			u pravosuđu i tužilaštvu, kroz obuke, seminare, konferencije, treninge kao i kroz učešće na međunarodnim konferencijama, na teme koje se odnose na zaštitu od nasilja u porodici, o ljudskim pravima i zaštiti od diskriminacije s akcentom na Istanbulsku konvenciju, pravni okvir i krivično pravna zaštita u slučajevima zločina iz mržnje, nasilje u porodici i rizici po djecu, zastita djece i dr. (ukupno realizovano 20). REALIZACIJA: Mjera je realizovana
		3.7.	Organizovati edukacije pripadnika/ca RE populacije o posljedicama ranih ugovorenih brakova (nedozvoljenih brakova)	MLJMP Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo zdravlja, Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima MUP Uprava policije u saradnji sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda, NVO i	- Broj kreiranih modula za obuke - Broj sprovedenih obuka - Broj osoba koje su prošle obuke	Kontinuirano	MUP/UP- U 2017. i 2018. godini kontinuirano su se organizovale edukacije (obuke, treninzi, radionice) RE populacije o posljedicama ugovorenih brakova. UP- U 2018.g. službenici UP su u saradnji sa NVO Centar za Romske inicijative prisustvovali kampanji „I prava Romkinja su ljudska prava“, koja je

				međunarodnim organizacijama			<p>podrazumijevala aktivnost podržavanja izmjene KZCG za Ugovorene brakove.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Posjeta romskih naselja i direktan razgovor sa RE populacijom; -Održane dvije radionice za 30 žena o posledicama ugovorenih dječijih brakova ; -Dvije debate za žene i muškarce po nazivom „Za i protiv ugovorenih brakova,,“; -Edukativne radionice za „Drop out“ za djecu osnovnih škola; -U cilju praćenja Lokalnog akcionog plana za inkluziju u periodu 2018 -2022 prisustvovali sastancima (Nikšić); <p>Službenik UP je autor publikacije „Ugovoreni brak je ropstvo – ugovoreni brak isповijest RE“ koji je izdao Centar za romske inicijative.</p> <p>Ministarstvo zdravlja U Sektoru zdravstva realizacija aktivnosti u 2018.godini, u skladu sa</p>
--	--	--	--	-----------------------------	--	--	---

							<p>Akcionim planom za primjenu Rezolucije savjeta bezbjednosti UN 1325 bila je puna posvećenost na realizaciji utvrđenih ciljeva i aktivnosti koji se odnose na Sektor zdravstva, kroz sljedeće aktivnosti: U skladu sa Nacionalnim programom za skrining grlića materice i Nacionalnim programom za skrining karcinoma dojke, kako u 2017. godini tako i tokom 2018. godine, nastavljene su aktivnosti realizacije skrining programa za žene iznad 56 godina života koji se obavlja na primarnom nivou zdravstvene zaštite. Prema evidenciji žena kod izabranih ginekologa u 2018. godini, pozivu za skrining odazvalo se 60% žena, što u svakom slučaju nije na zadovoljavajućem nivou, jer je cilj skrininga da se obave preventivni pregledi koji imaju za cilj sprječavanje obolijevanja od ove vrste bolesti ili rano otkrivanje koje daje pozitivne rezultate</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>tokom liječenja zavisnosti od faze razvoja otkrivenog oboljenja. Cilj je da se animiraju sve žene u ovoj životnoj dobi, da se odazovu pozivu na skrining, te da do kraja 2018.godine ili tokom naredne, skrining bude obavljen kod, ako ne svih, većine žena kako bi se preduprijedile ili u ranoj fazi otkrila odgovarajuća obolijevanja. U saradnji sa zdravstvenim ustanovama organizovano je 26 radionica u romskim kampovima u Podgorici, Nikšiću i Beranama. Tokom 2018.godine, obavljeni su preventivni pregledi, bez obzira na pol Romske populacije u domu zdravlja Nikšić i Bijelo Polje, a za oktobar mjesec tekuće godine, zakazani su preventivni pregledi Romske populacije u domovima zdravlja Podgorica, Berane i Nikšić, sa ciljem i prevencije i unaprjeđenja svijesti ove populacije da treba da imaju svog izabranog doktora, i da u isto vrijeme shvate da treba da idu na ljekarske</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

						<p>preglede u cilju zaštite zdravlja. Pregledi koji su obavljani i koji su planirani uglavnom se odnose na analiza šećera u krvi, EKG, rendgen pluća, ultrazvučni pregledi, mjerenje krvnog pritiska, pregledi ORL –a, i sl.</p> <p>U Kampu Konik održano je predavanje na temu „Prevenција raka grlića materice“, „Dječije bolesti“, „Urinarne infekcije“, „Edukacija roditelja u vezi sa sekundarnom socijalizacijom“, „Održavanje lične higijene“. Zatim u istom kampu održana su predavanja na temu: „Planiranje porodice“ i „Tuberkuloza“. U romskom kampu u Beranama radionica na temu: „Planiranje porodice“ i „Prevenција i karcinom dojke“, dok je u Nikšiću održano predavanje na temu „Lična higijena“. U porodičnom centru Kamp Konik održano je predavanje na temu „Obolijevanje od žutice“. Zatim teme: „Alergije i kožne bolesti“, „Nasilje u</p>
--	--	--	--	--	--	--

							<p>porodici“;“Odnosi u porodici“;“Planiranje porodice“ i „Odnosi u porodici-odnosi prema djeci,“Rani razvoj djeteta i rana stimulacija“, Odvikavanje od pušenja“ i „Trafiking“, a u Kampu Nikšić predavanje na temu“Vršnjačko nasilje“,“Podizanje samopouzdanja“, „Rani brakovi“ i prevencija“, „Razvoj komunikacijskih vještina“; a u Ulcinju na teme:“Maloljetnička trudnoća i seksualno prenosive bolesti“. Edukaciji i predavanjima prisustvovali su pripadnici romske populacije po slobodnoj volji i želji, kako bi bili edukovani za funkcionisanje porodice u cilju zaštite zdravlja sa posebnim osvrtom na zaštitu i prevenciju adolescenata i mladih. Ovo su redovne aktivnosti u zdravstvenom sistemu koje se obavljaju u kontinuitetu u cilju podizanja svijesti o zdravlju i zdravim stilovima života kod REA</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>populacije, a u skladu sa programskim opredeljenjima Instituta za javno zdravlje i javnih zdravstvenih ustanova na primarnom nivou zdravstvene zaštite.</p> <p>Upućeni javni pozivi ukupnoj populaciji, pa i svim ženama, starijim i hroničnim bolesnicima, da prime odgovarajuću vakcinu protiv eventualnog mogućeg gripa, jer bi sam prijem vakcine doprinijeo lakšim simptomima obolijevanja od gripa. Tokom 2018.godine, održana su predavanja, odnosno edukacije zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika po regijama sjever, (centralni dio i jug), na temu prevencije dobijanja i prenošenja zaraznih bolesti. Navedene aktivnosti nastaviće se u kontinuitetu do kraja godine, sa nastavkom istih ili unaprijeđenih mjera za 2019.godinu, sve u cilju zaštite i očuvanja zdravlja svih građana sa posebnim osvrtom na žensku populaciju.</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

						<p><u>Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima</u></p> <p>Predstavnici MUP/Nacionalne kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima su uzeli aktivno učešće u kampanji koje je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava organizovalo u romskim naseljima širom Crne Gore na temu "Zaštita od nasilja u porodici, nasilja nad djecom i maloljetničkih prisilnih brakova među romskom populacijom". Tokom kampanje, kroz direktan razgovor sa predstavnicima RE populacije i distribuciju flajera ukazivalo se na negativne posljedice sklapanja nedozvoljenih-ugovorenih dječjih brakova i nasilja, kao i značaj što većeg uključivanja romske djece u obrazovni sistem. Navedene kampanje su organizovane u 10 crnogorskih opština.</p> <p>REALIZACIJA:Mjera je realizovana</p>
--	--	--	--	--	--	---

4.	Uvesti rodno balansiranu zastupljenost u aktivnosti sistema bezbjednosti	4.1.	Sprovoditi kampanje kojima će se promovisati učešće žena na mjestima odlučivanja u sistemu bezbjednosti, kao i o značaju integrisanja rodne perspektive u institucijama sistema bezbjednosti	MO MUP MLJMP MVP Vojska CG, Uprava policije, ANB, Uprava carina U saradnji sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda, NVO i medijima	-Broj organizovanih okruglih stolova, konferencija i sastanaka -Broj medijskih izvještaja -Broj podijeljenog reklamnog materijala	Kontinuirano	MO i VCG -Planom promotivnih aktivnosti na privlačenju kadrova za potrebe Vojske, u 2017. i 2018.godini, kontinuirano se sprovode aktivnosti koje omogućavaju da se ženama približi služba u Vojsci kroz mogućnosti učestvovanja u projektima Ministarstva, obrazovanja na inostranim vojnim akademijama, stipendiranja, prijema u službu u Vojsci i kroz pozitivne primjere i ostvarene karijere žena u Vojsci, kao i da se prilikom objavljivanja javnih oglasa za prijem u Vojsci i obrazovanje kadeta, koristi "pozitivna reklama", pozivanjem žena da se prijave. Tako se/je: -kroz projekat Ljetnji vojni kamp za mlade, koji se u kontinuitetu organizuje treći put za redom, medijski se promoviše i približava vojni poziv i Vojska mladićima i djevojkama, kroz gostovanja PVL na lokalnim i nacionalnim televizijama i radio emisijama i
----	--	------	--	---	---	--------------	--

							<p>emitovanjem spotova na društvenim mrežama;</p> <ul style="list-style-type: none"> - u cilju afirmacije vojnog poziva kod žena, objavljeno niz reportaža o ženama u Vojsci, u kojima majorica Sanja Pejović, potporučnica Marija Mičković, poručnica korvete Sara Rakočević i vojnkinja Jovana Radulović govore o svom iskustvu i motivima koji su ih opredijelili za vojni poziv; -prilikom promocije javnih oglasa za prijem lica u službu u Vojsci i oglasa za obrazovanje, vodi računa da i pripadnice Vojske budu podjednako zastupljene u javnim nastupima; -u okviru promocije vojnog poziva koja je organizovana u tržnom centru "Delta city", pod nazivom „Budi dio nas“, jedan od četiri punkta bio je posvećen informisanju o svim mogućnostima učešća i razvoja karijera žena u Vojsci; - u namjeri da se mladima, koji su u fazi izbora svoje životne profesije, na atraktivan i blizak način približi ideja
--	--	--	--	--	--	--	---

							<p>o mogućnosti školovanja na inostranim vojnim akademijama i, generalno, o prednostima vojne karijere, kontinuirano organizuju posjete srednjim školama u crnogorskim gradovima (Podgorici, Nikšiću, Danilovgradu, Cetinju, Baru, Kotoru, Herceg Novom, Beranama, Bijelom Polju i Pljevaljima);</p> <p>-u namjeri da se značaj i uloga Vojske u sistemu odbrane, kao i mogućnosti koje pruža vojni poziv približi mlađoj populaciji, promovisana je i saradnja sa nevladinim organizacijama koje se bave mladima, kroz informisanje javnosti o konsultativnim sastancima sa nevladinim organizacijama i projektu na temu: Vojska i mladi – udružimo potencijal;</p> <p>-kontinuirano organizuju medijske kampanje s ciljem kreiranja pozitivnog odnosa u javnosti prema Ministarstvu, odnosno Vojsci kao</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

							<p>najboljem poslodavcu, s ciljem povećavanja interesovanja mladih za vojni poziv, odnosno vezano za zapošljavanje i obrazovanje kako bi se obezbijedio najkvalitetniji kadar za potrebe Vojske.</p> <p>-Povodom prve godišnjice članstva Crne Gore u NATO, 3.juna je u Crnogorskom narodnom pozorištu u Podgorici premijerno prikazan polusatni dokumentarni film "Avganistan – priča crnogorskog vojnika" koji je rađen za potrebe Ministarstva odbrane. Glavni akteri filma su crnogorski vojnici i vojnkinje, pripadnici VII kontingenta Vojske Crne Gore u misiji Rolute Support, koji su boravili u bazi Mazar-e-Šarif u Avganistanu.</p> <p>MUP/UP-Urađen je priručnik na temu Rodna ravnopravnost u policiji.</p> <p>ANB-Evidentno značajni i kvalitetni rezultati u ovom segmentu postignuti su u domenu profilisanja i promovisanja žena za rukovodeće pozicije, što je efektivno</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

							povećanjem zastupljenosti službenica u rukovodnom kadru sa početnih 3,2% iz 2006. godine, na sadašnjih 37,5% u novembru 2018. godine. REALIZACIJA: Mjera je realizovana
		4.2.	Izraditi godišnje akcijske planove za postizanje rodne ravnopravnosti na nivou institucija	MO MUP MVP Vojska CG, Uprava policije, ANB, MLJMP Uprava carina Zavod za izvršenje krivičnih sankcija	- Broj usvojenih AP - Broj realizovanih aktivnosti iz AP	II kvartal 2017. i I kvartal 2018.	MO -Ministarstvo je donijelo Plan aktivnosti na implementaciji rodne ravnopravnosti i RSB 1325 u Ministarstvu i Vojski za 2017. i 2018.godinu. ANB usvojila AP za 2017/2018. Uprava carina donijela AP za primjenu RSB 1325 za 2017-2018. ZIKS je donio svoj AP koji se odnosi na aktivnosti ustanovljene Akcionim planom za primjenu RSB 1325 za period 2017-2018. MUP/UP donijela Plan aktivnosti za povećanje broja policijskih službenica u Upravi policije. REALIZACIJA: Mjera je realizovana
		4.3.	Uvesti posebne mjere kako bi se povećao broj žena na rukovodećim mjestima u sistemu bezbjednosti	MO MUP Vojska CG, Uprava policije, ANB,	-Broj predloženih i realizovanih mjera -Broj žena koje su došle na rukovodeća	Do kraja 2017.	MO- Ministarstvo odbrane donijelo je, u 2017. i 2018.godini, Plan usavršavanja i obuke

					<p>mjesta nakon uvođenja mjera -Broj žena na rukovodećim mjestima</p>	<p>zaposlenih u Vojsci, kojim su obuhvaćeni razni vidovi stručnog obrazovanja i usavršavanje lica u službi u Vojsci u inostranstvu, koji se realizuju na osnovu potpisanih planova bilateralne saradnje sa zemljama partnerima. Na ovaj način profesionalna i civilna lica u službi u Vojsci, pa i žene stiču posebna znanja i vještine, a sve u cilju unapređenja njihovog profesionalnog razvoja, što omogućava povećano učešće žena na rukovodnim mjestima u Vojsci.</p> <p>-Planom zapošljavanja u Vojsci omogućen je prijem u službu u Vojsci ženama u svojstvu oficira, koje se nakon završene oficirske obuke postavljaju na komandne dužnosti u Vojsci (u 2017.g.jedna oficirka Vojske je nakon završene specijalizacije, postavljena za načelnicu Odjeljenja za primarnu</p>
--	--	--	--	--	---	---

							<p>zdravstvenu zaštitu; jedna oficirka Vojske je, nakon uspješno završene obuke u NATO Nordijskom centru za rod u vojnim operacijama u Švedskoj, određena za rodnog savjetnika na strateškom nivou u Vojsci, jedna žena-dr medicine je nakon završene oficirske obuke postavljena na dužnost komandira Voda sanitetske podrške).</p> <p>MUP/UP-Donijet Plan za povećanje broja policijskih službenica koji sadrži posebne mjere za stvaranje uslova za postizanje rodne ravnopravnosti i povećanja broja žena na rukovodnim pozicijama i primjenu predmetne rezolucije.</p> <p>ANB- Kroz Strategiju razvoja ljudskih resursa i program strucnog usavsavanja sluzbenika Agencije Kontinuirano se afirmisu i relizuju aktivnosti o</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							zastupljenosti ženskog pola u ukpnom sastavu i na rukovodnim pozicijama u ANB. REALIZACIJA: Mjera je realizovana
		4.4.	Stvoriti uslove za povećanje broja žena koje dobijaju unaprjeđenja i/ili pohvale i/ili nagrade, u skladu sa zakonom i drugim propisima	MO MUP MVP Vojska CG, Uprava policije, ANB, Uprava carina	-Broj žena koje su unaprijeđene - Broj žena koje su dobile pohvale i/ili nagrade	Kontinuirano	MO i VCG- Povodom obilježavanje dana Vojske, i žene zaposlene u Vojsci dobijaju unaprjeđenja i pohvale za svoj rad. -u 2017.godini: 2 žene dobile nagradno odsustvo, 2 žene su dobile pohvale i 2 žene su unaprijeđena iz vojnkinje po ugovoru u podoficirke. -u 2018.godini: 2 oficirke su unaprijeđene u više činove, 4 žene CL su unaprijeđena prevođenjem iz CL u podoficirke, 1 žena vojnkinja po ugovoru je prevođenjem unaprijeđena u oficirku, a 3 žene vojnkinje po ugovoru su unaprijeđene prevođenjem u podoficirke. MU/UP- Uslovi se stvaraju realizacijom mjera iz Plana za povećanje broja policijskih službenica u Upravi policije.

							<p>Uprava carina- U predmetnom periodu unaprijeđena je jedna službenica Uprave carina, dok su 3 službenice dobile novčanu nagradu i pismenu pohvalu.</p> <p>ANB-Pripadnice ženskog pola su u potpunosti ravnopravne u sistemu unapređenja, pohvala, nagrada i dr.</p> <p>REALIZACIJA:Mjera je realizovana</p>
		4.5.	Formirati konsultativne grupe za žene u sistemu bezbjednosti	MLJMP u saradnji sa institucijama predviđenim za sprovođenje i za nadgledanje Akcionog plana, NVO i akademskom zajednicom	-Formirana konsultativna grupa -Broj žena iz sistema bezbjednosti koje su radile sa konsultativnom grupom	Tokom 2017.	REALIZACIJA:Mjera nije realizovana
5.	Povećati zastupljenost žena u aktivnostima i procesima donošenja odluka na području bezbjednosti i izgradnje mira	5.1.	Povećati broj žena diplomatkinja na pozicijama ambasadorki, generalnih konzulica, stalnih predstavnica u ambasadama i stalnim misijama Crne Gore pri međunarodnim organizacijama	MVP MO MUP	- Broj žena visokih diplomatkinja	Kontinuirano	MVP- Na poziciji ambasadora/generalnog konzula u ambasadama/generalnim konzulatima/misijama Crne Gore u izvještajnom periodu je raspoređeno 8 žena. Taj broj u 2017. je iznosio 7 žena na ovim pozicijama, u 2016. godini je iznosio 6 žena.

							<p>MO Odlukom Savjeta za bezbjednost i odbranu Ministarstvo je uputilo: - u 2017.godini, 1 ženu, kao vojno-diplomatsku predstavnicu, na rad u Misiju Crne Gore pri NATO u Briselu, tako da Ministarstvo sada ima tri žene – vojno diplomatske predstavnice u ovoj Misiji. -u 2018.godinu,1 oficirku u NATO Savezničku Komandu za operacije u Monsu-Kraljevina Belgija na dužnost rodne savjetnice komadanta ove Komande.</p> <p>MUP-Zakonom o vanjskim poslovima MUP imaće mogućnost da predlaže kandidatkinje po navedenim kategorijama pozicijama. REALIZACIJA:Mjera je realizovana</p>
		5.2.	Povećati broj žena koje učestvuju u mirovnim i humanitarnim misijama u kojima učestvuje Crna Gora	MO MUP Vojska CG, Uprava policije,	- Broj žena u sastavu vojnog kontigenta - Broj žena u sastavu policijske misije	Kontinuirano	MO i VCG -Kontinuirano rade na povećanju broja žena koje učestvuju u mirovnim misijama. Do sada je sedam žena učestvovalo u mirovnoj misiji u Avganistanu, od

							<p>kojih je jedna podoficirka učestvovala u sastavu dva kontigenta.</p> <p>MUP/UP-Od četiri upućena policijska službenika u mirovne misije (na godišnjem nivou) jedna je žena, što je srazmjerno njihovom broju u odnosu na ukupan broj zaposlenih.</p> <p>REALIZACIJA: Mjera je realizovana</p>
		5.3.	Promovisati aktivnosti koje su provodile žene koje su učestvovala u mirovnim misijama	MO MUP Vojska CG, Uprava policije, MLJMP U saradnji sa medijima	- Broj medijskih istupa žena koje su učestvovala u mirovnim misijama - Broj sastanaka na kojima su predstavljene aktivnosti	Kontinuirano	<p>MO i VCG- putem posebnog linka „Žene u Vojsci“, koji je instaliran na web sajtu MO i kroz „Partner,“ informativni bilten Ministarstva i Vojske, promovišu i aktivnosti žena profesionalnih vojnih lica u Vojsci i njihovom učešću u mirovnim misijama. Tako je promovisan rad u Vojsci potporučnice Marije Mičković, potporučnice Kristine Bačić, prve žene pilota u Vojsci, poručnice Sare Rakočević, komandira navigacijskog broskog odreda, ppor Marije Knežević, komandira (EOD-3), 1 inženjerski vod, kao i vodnice Snežane Korać, prve žene u sastavu voda u međunarodnoj misiji u</p>

							<p>Avganistanu, koja je zajedno sa ostalim kolegama dijelila zadatke onako kako ih dijeli u svojoj Inženjerskoj četi;</p> <p>-kroz Plan promotivnih aktivnosti na privlačenju kadrova za potrebe Vojske za 2017.g. 2018.g, u cilju afirmacije vojnog poziva kod žena objavljene su reportaže o ženama u Vojsci, u kojima su kapetanica Sanja Pejović, potporučnica Marija Mićković, poručnica korvete Sara Rakočević i vojnkinja Jovana Radulović govorile o svom iskustvu i motivima koji su ih opredijelili za vojni poziv. Takođe, i prilikom promocije javnih oglasa za prijem lica u službu u Vojsci i oglasa za obrazovanje, vodilo se računa da i pripadnice Vojske budu podjednako zastupljene u javnim nastupima.</p> <p>MUP/UP-Policijske službenice na Kipru obavljaju poslove koji se odnose na vezu civilnog sektora i policije UN. Pored redovnih zadataka učestvuju u nizu</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							aktivnosti vezanih za rad Misije i na taj način jačaju ugled policije CG. Njihov rad je promovisan objavljivanjem teksta u policijskom časopisu. REALIZACIJA: Mjera je realizovana
		5.4.	Uspostaviti regionalnu saradnju na primjeni RSB 1325 i njoj pratećih rezolucija	MLJMP MO MUP MVP Vojska CG, Uprava policije	- Broj organizovanih okruglih stolova, konferencija i sastanaka - Broj medijskih izvještaja	Kontinuirano	MLJMP- u junu 2018.g., na sastanku Regionalnog koordinacionog odbora mehanizama za rodnu ravnopravnost/„Balkanske regije,, razmotrena je inicijativa za pružanje stručne podrške implementaciji RSB 1325 u opštini Ulcinj, koja je prepoznata kao karakteristična lokalna zajednica zbog multikulturalnosti i multinacionalnosti. Na sastanku u septembru 2018.g. Regionalnog koordinacionog odbora Balkanske regije pripremljen je prijedlog akcionog plana regionalne saradnje Zapadnog Balkana koji uključuje aktivnosti na razmjeni iskustava i prakse u sprovođenju RSB 1325. MVP- Crna Gora je 2016. godine uplatila 10 000 eura za Povjerilački fond

							za pomoć programu posvećenom ženama u vojsci Jordana za 2017. MUP/UP -predstavnice UP su prisustvovala na tri regionalna skupa na predmetnu temu. REALIZACIJA: Mjera je djelimično realizovana
6.	Uspostaviti djelotvornu zaštitu žena i djevojaka od diskriminacije i rodno zasnovanog nasilja	6.1.	Podizanje nivoa svijesti o nasilju nad ženama kao društvenom problemu	MLJMP MO MUP Vojska CG, Uprava policije, ANB, Uprava carina Zavod za izvršenje krivičnih sankcija Ministarstvo kulture, u saradnji sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda, NVO i medijima	-Broj seminara, radionica - Broj emisija - Broj štampanog materijala - Broj osoba koje su učestvovala na seminarima, radionicama	Kontinuirano	MLJMP -i u 2017. i 2018.g., kroz Program koji Ministarstvo za ljudska i manjinska prava sprovodi u saradnji sa UNDP uz finansijsku podršku EU, kroz IPA projekte 2014 („Podrška antidiskriminacionim i politikama rodne ravnopravnosti, i Protokola o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici) i kroz realizaciju aktivnosti vezano za implementaciju preporuka CEDAW Komiteta za eliminaciju svih oblika diskriminacije žena, kontinuirano se realizuju aktivnosti posvećene borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici kao društvenom problemu. MUP/UP -U okviru obuka koje se organizuju u svim

						<p>centrima i odjeljenjima bezbjednosti na temu: „Rodna ravnopravnost u policiji“, jedan od modula je i nasilje nad ženama.</p> <p>MO i VCG- povodom obilježavanja 8.marta međunarodnog dana žena i u 2017. i 2018.g., održane jednodnevne obuka za komandire i komandante jedinica VCG o rodno zasnovanom nasilju i primjeni anti diskriminacionih zakona CG (obuke ukupno pohađalo 50 lica u službi u VCG).</p> <p>ANB-U narednom periodu se planira da, u saradnji sa nadležnim instancama i angažovanjem stručnih lica se kroz seminare i radionice, organizuju edukacije zaposlenih o primjeni RSB 1325, rodnoj ravnopravnosti i antidiskriminaciji unutar sektora bezbjednosti.</p> <p>ZIKS-Krajem 2016.godine jedna službenica ZIKS-a pohađala je seminar na</p>
--	--	--	--	--	--	--

							<p>navedenu temu, koji je bio u organizaciji Uprave za kadrove. ZIKS će u narednom periodu nastojati da u saradnji sa Upravom za kadrove bude organizovan veći broj seminara i radionica u cilju podizanja nivoa svijesti o nasilju nad ženama kao društvenom problemu. U okviru obuke za „osobe od povjerenja“ u organizaciji Uprave za kadrove 03.12.2018.godine, obuhvaćena je tema i nasilja nad ženama kao društvenom problemu.</p> <p>REALIZACIJA: Mjera je realizovana</p>
		6.2.	Usvojiti pravilnik o prevenciji i zaštiti od seksualnog uznemiravanja/standardne operative procedure	MO MUP MVP Vojska CG, Uprava policije, ANB, Uprava carina Zavod za izvršenje krivičnih sankcija	-Broj usvojenih pravilnika/standardnih operativnih procedura	II kvartal 2017.	<p>MUP /UP- Etički kodeks državnih službenika i namještenika i Kodeks policijske etike prepoznaju neprimjerno ponašanje. Kršenje kodeksa je teža povreda službene dužnosti. Zaštita je obezbijeđena Zakonom o zabrani diskriminacije. Propisuje da se „diskriminacijom smatra i svako neželjeno verbalno, neverbalno ili fizičko ponašanje seksualne prirode, kojim se želi</p>

							<p>povrijediti dostojanstvo nekog lica ili grupe lica, odnosno kojim se postiže takav učinak i kojim se posebno izaziva strah, stvara neprijateljsko ili ponižavajuće okruženje, i izaziva osjećaj poniženosti ili uvrijeđenosti“.</p> <p>MO i VCG-Zakon o Vojsci Crne Gore propisuje da svako ponašanje kojim se vrijeđa dostojanstvo lica u službi u Vojsci, a naročito seksualno zlostavljanje ili uznemiravanje ili ponašanje koje je diskriminirajuće po osnovu pola, rase boje kože, vjeroispovijesti ili nacionalnosti ili drugog ličnog svojstva se smatra kao disciplinski prestup i propisane su disciplinske sankcije – disciplinske kazne.</p> <p>ANB-Etički kodeks sluzbenika Agencije usvojen u 2016.godini je prepoznao potrebu postovanja principa rodne ravnopravnosti i zabrani diskriminacije po bilo kom pa i seksualnom osnovu. Ovim aktom su takođe prepoznate i mjere koje</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

							<p>se preduzimaju u slucaju nepostovanja principa rodne ravnopravnosti i svih oblika diskriminacije. Takođe, je ova materija u mnogo širem opsegu normirana i kroz Pravilnik o poštovanju principa rodne ravnopravnosti i zabrani diskriminacije u ANB.</p> <p>ZIKS- Donijet je Etički kodeks službenika i namještenika Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, kojim je propisana zabrana diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije. Sprovedene obuke zaposlenih u ZIKS-a iz oblasti primjene Etičkog kodeksa i upoznavanje sa odredbama istog.</p> <p>REALIZACIJA: Mjera djelimično realizovana</p>
		6.3.	Uvesti rodnu perspektivu i teme o zabrani diskriminacije po osnovu pola u obuke mirovnih misija	MO MUP Vojska CG, Uprava policije U saradnji sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda i NVO	- Broj kreiranih modula za obuke - Broj sprovedenih obuka - Broj osoba koje su prošle obuke	Kontinuirano	MO i VCG- kontinuirano, u 2017. i 2018.g., organizuju seminare za lica u službi u Vojsci, kao i za one koji idu u mirovne misije na temu o zabrani od diskriminacije po osnovu pola, sa

							<p>posebnim akcentom na opšti normativni okvir u Crnoj Gori. Navedene obuke pohađali su i lica u službu Vojsci koji su se prijavili za mirovnu misiju u Avganistanu i komandanti i komandiri jedinica Vojske, kao i lica u službi u Mornarici, Pješadijskom bataljonu u Pljevljima, u Vazduhoplovstvu, Četi veze i Počasnoj gardi.</p> <p>MUP/UP-Prije upućivanja službenika u mirovnu misiju, obavezno je pohađanje obuke na kojoj je poseban akcentat dat ovoj temi. Četiri policijske službenice su prošle navedenu obuku.</p> <p>REALIZACIJA: Mjera je realizovana</p>
7.	Realizovati aktivnosti za podizanje nivoa svijesti šire javnosti o problemu trgovine ljudima	7.1.	Podizanje nivoa svijesti javnosti o pojavnim oblicima trgovine ljudima, sa posebnim osvrtom na prosjačenje, rane ugovorene brakove (nedozvoljeni brakovi) i radnu eksploataciju	Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima MLJMP MUP Uprava policije Ministarstvo kulture VDT u saradnji sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda, NVO,	Broj seminara, radionica - Broj emisija - Broj štampanog materijala - Broj osoba koje su učestvovala na seminarima, radionicama	Kontinuirano	<p>MUP/Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima/UP- u 2017. i 2018.g., realizovala/i kampanju "Zaustavimo trgovinu ljudima" koja se kontinuirano sporovodila na teritoriji cijele Crne Gore, a ista je podrazumijevala emitovanje TV spota "Stop trgovini ljudima", kojim se ujedno promovisala i Vladina</p>

				međunarodnim organizacijama i medijima			<p>SOS antitrafiking linija (11 66 66). U okviru ove kampanje na svim graničnim prelazima postavljeni su posteri sa SOS telefonom za žrtve trgovine ljudima.</p> <p>Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima je u cilju obilježavanja 18. oktobra - Evropskog dana borbe protiv trgovine ljudima realizovala brojne aktivnosti koje su bile usmjerene na jačanje otpornosti ranjivih kategorija u odnosu na fenomen trgovine ljudima, u prvom redu djece, pripadnika RE populacije i tražilaca azila. S tim u vezi na inicijativu Nacionalne kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima 18. oktobra u svim osnovnim i srednjim školama realizovan je čas na temu "Borba protiv trgovine ljudima/djecom". U saradnji sa Crvenim krstom Crne Gore organizovana je radionica na temu "Trgovina ljudima" namjenjena tražiocima azila smještenim u Centru za azilante.</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>Pored navedenog, na info pultu u centru Podgorice volonteri Crvenog krsta su distribuirali informativne flajere koje je izradila Nacionalna kancelarija. Za pripadnike RE populacije u saradnji Nacionalne kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima i Ministarstva za ljudska i manjinska prava organizovana je edukacija na temu „Borba protiv dječjih ugovorenih brakova“; MLJMP je u saradnji sa MUP/Nacionalnom kancelarijom za borbu protiv trgovine ljudima i romskom nevladinom organizacijom „Centar za romske inicijative“ nastavilo sa sprovođenjem kampanje „Zaštita od nasilja u porodici, nasilja nad djecom i maloljetničkih prisilnih brakova među romskom populacijom,,. REALIZACIJA: Mjera je realizovana</p>
		7.2.	Jačanje stručnih kapaciteta predstavnika institucija o pojavnim oblicima trgovine ljudima, sa posebnim osvrtom	Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima MLJMP	Broj seminara, radionica - Broj osoba koje su učestvovala na	Kontinuirano	<u>Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima</u> je u saradnji sa Upravom za

			na pojave sklapanja nedozvoljenih brakova, prosjačenja i radne eksploatacije	MUP Uprava policije Ministarstvo kulture VDT u saradnji sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda, NVO, međunarodnim organizacijama i medijima	seminarima, radionicama		<p>kadrove realizovala 4 programa edukacija:</p> <p>1. "Uloga zdravstvenih radnika u borbi protiv trgovine ljudima", 02. aprila; (realizovano ukupno 6 obuka, po dvije u Podgorici 02. aprila i 09.10, u Tivtu 13. i 14. oktobra i u Mojkovcu 15. i 16. oktobra) koju je pohađao 71 zdravstveni radnik),</p> <p>2. „Jačanje vještina rane identifikacije i upućivanja potencijalnih slučajeva trgovine ljudima u Crnoj Gori sa posebnim osvrtom na multiagencijsku saradnju". Realizovane su dvije obuke 29. juna i 14. septembra za ukupno 26 predstavnika raznih institucija i organizacija),</p> <p>3. „Uloga i mogućnosti djelovanja Ministarstva vanjskih poslova i DKP u borbi protiv trgovine ljudima“, 17. septembra 2018. godine</p> <p>U periodu od 26. do 30. marta 2018. godine sprovedena je obuka kroz TAIEX ekspertsku misiju u organizaciji MUP-a-Nacionalne kancelarije za borbu</p>
--	--	--	--	---	----------------------------	--	---

							<p>protiv trgovine ljudima (učesće uzelo 3 sudija, 1 sudski savjetnik i 4 državna tužioca).</p> <p>Na Policijskoj akademiji u Danilovgradu 24-25. maja 2018. godine realizovana je obuka namjenjena službenicima Uprave policije- Sektora kriminalističke policije, Sektora policije opšte nadležnosti i Sektora granične policije. Obuku je prošlo 17 službenika Uprave policije.</p> <p>Pored navedenog službenici Uprave policije su tokom izvještajnog perioda prošli:</p> <ul style="list-style-type: none"> - obuku na temu „Borba protiv trgovine ljudima i krijumčarenje imigranata“, koja je u organizaciji TIKa u periodu od 07-11. maja 2018. god. održana u Ankari/Turskoj (10 službenika); - obuku na temu "Identifikacija i istraga krijumčarenja migranata" u organizaciji IOM-a, 11.05.2018 god. u Herceg Novom (5 službenika); - obuku na temu borbe protiv trgovine ljudima
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>koja je održana 31.05.2018. god. u prostorijama SGP Plav (15 službenika);</p> <p>- obuku na temu borbe protiv trgovine ljudima koja je održana održana 05.04.2018. god. u prostorijama GP »Debeli brijeg«. (10 službenika);</p> <p>- obuku na temu »Otkrivanje žrtava trgovine ljudima« koja je održana 12.04.2018. god., Zoganje (5 službenika);</p> <p>- obuku na temu borbe protiv trgovine ljudima koja je održana 20.03.2018. god. u prostorijama OGP Rožaje (14 službenika);</p> <p>- obuku na temu borbe protiv trgovine ljudima koja je održana 20.03.2018. god. u prostorijama OGP Rožaje (14 službenika).</p> <p>U organizaciji Nacionalne kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima i Misije OEBS-a u Crnoj Gori održane su četiri dvodnevne specijalizovane obuke na temu „Jačanje kapaciteta predstavnika istražnih i pravosudnih organa u istraživanju i procesuiranju slučajeva</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>trgovine ljudima“ (u Beranama 23-24.10, Bijelom Polju 25-26.10, Budvi 30-31.10 i u Podgorici 01-02.11.2018. godine). Obuku je pohađalo 15 predstavnika UP, 7 predstavnika tužilaštva i 16 predstavnika sudstva.</p> <p>MUP/UP-U CB</p> <p>Podgorica je formiran i funkcioniše</p> <p>Multidisciplinarni tim za podršku RE populacije u čijem sastavu su predstavnici: Osnovnog suda, Osnovnog državnog tužilaštva, Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Ministarstva prosvjete, Zaštitnika ljudskih prava, Centra za socijalni rad, CB Nikšić, CB Berane, Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima, Crvenog krsta CG, NVO Cenar za romske inicijative, NVO Crnogorski ženski lobi, NVO Prva ženska mreža i NVO R.O.M. Koračajmo zajedno. Rad tima se odvija na sjednicama, iznošenjem pojedinačnih slučajeva,</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

							<p>kroz diskusiju, komentare, sugestije i predloge za preduzimanje daljih aktivnosti sa definisanim rokovima. Održan jednodnevni seminar za 22 službenika CB Podgorica pod nazivom „Senzibilizacija službenika za rad sa pripadnicima romske i egipćanske nacionalnosti u slučajevima prijavljivanja nasilja u porodici i dječijih ugovorenih brakova“. Seminar je održan u okviru projekta „Regionalnom saradnjom u suzbijanju dječijih, prisilnih ugovorenih brakova u zajednici Roma i Egipćana“, koji sprovodi Centar za romske inicijative u saradnji sa IPA Sekcija Crna Gora uz finansijsku podršku Američke ambasade u Podgorici. Predstavnice MUP-a učestvovala su u radu okruglog stola, kao nosioci aktivnosti „Izrade Smjernica za</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>postupanje i procesuiranje slučajeva prisilnih brakova u Romskim i Egipćanskim zajednicama za potrebe policije“, sa predstavnicima centara za socijalni rad, škola, sudova i domova zdravlja. Konferencija „Nasilje u porodici i rizici po djecu - prema sveobuhvatnom rješenju“, koju NVO Centar za ženska prava organizuje u saradnji sa predstavništvom UNICEF u Crnoj Gori i uz finansijsku podršku Evropske unije i Fondacije Petrović Njegoš, prisustvovala su četiri policijske službenice. Jedna službenica je uključena u realizaciju regionalnog projekta koji sprovodi NVO Centar za prava djeteta u saradnji sa Save the Children International, a koji se odnosi na mapiranje potreba djece u riziku. Dvije službenice Jedinice za suzbijanje maloljetničke delinkvencije pohađale</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>su obuku u sklopu projekta „Seksualno nasilje nad djecom - prekinimo tišinu“ koju realizuje <u>SOS Podgorica</u> i Asocijacija za preventivnu pedijatriju Crne Gore u partnerstvu sa <u>Unicef Montenegro</u> i podrsku EU. U organizaciji Ministarstva za ljudska i manjinska prava, a u saradnji sa Misijom OEBS-a, od aprila mjeseca 2017.godine, u Crnoj Gori se sprovodi „Plan edukacije o implementaciji antidiskriminacionog zakonodavstva“ u okviru kojeg će se održati šest seminara i šest pratećih radionica, dvije službenice CB Podgorica prisustvovala na dva seminara i nastaviće dalje sa edukacijom i učešćem u radu grupe formirane za obuku. Štampan je, u saradnji sa NVO (SOS i IPA) sektorom i OSCE, praktični vodič ka dobroj praksi za policijske službenike - postupanje, prevencija i</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>zaštita od nasilja u porodici. U okviru projekta Podrška antidiskriminacionim i politikama rodne ravnopravnosti predstavnica UP prisustvovala je prezentaciji Istraživanja o prevenciji, percepcijama i multidisciplinarnom odgovoru na nasilje u porodici. Uzimajući u obzir da je jedna od nadležnosti Uprave policije zaštita ljudskih prava i sloboda i proces inkluzije LGBT osoba u službenim prostorijama Centra bezbjednosti Nikšić izvršni direktor NVO "LGBT Forum Progres", Džon Barac, sa saradnicima održao je radionicu kojoj je prisustvovalo četrnaest pripadnika Centra bezbjednosti Nikšić. Na poziv NVO "LGBT Forum Progres" pet policijskih službenika CB Nikšić uzelo je učešće na nacionalnoj konferenciji o prevenciji nasilja na temu "Nasilje nad LGBTIQ osobama i</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>rodno zasnovano nasilje u Crnoj Gori" koja je održana u Podgorici. Na inicijativu CDM-a je organizovan sastanak anketnog i informativnog karaktera na temu ugovorenih brakova kod RE populacije. Sastanku su prisustvovala tri službenika CB Bijelo Polje. Održano je pet seminara u cilju podizanja svijesti službenika CB Bijelo Polje o nasilju nad ženama.</p> <p>Predstavnici Tužilaštva učestvovali su na nekoliko seminara i to na sljedeće teme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Unapređenje pružanja usluga i svijesti o borbi protiv trgovine ljudima na Balkanu, Albanija, Makedonija, Crna Gora, Kosovo“, koji je održan 27. i 28. septembra u Podgorici - Međunardona obuka o trgovini ljudima, održana 29. oktobra do 02. novembra 2018. godine u Bukureštu -Jačanje kapaciteta predstavnika istražnih i
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>pravosudnih organa u istraživanju i procesuiranju slučajeva trgovine ljudima koji je održan 23. oktobra do 02. novembra u Beranama</p> <p>-Jačanje kapaciteta nacionalnih institucija Crne Gore za borbu protiv krijumčarenja ljudi i trgovina ljudima koji je održan u Beogradu 28-29.novembra 2018. godine</p> <p>-Konferencija na temu protiv trgovine ljudima koja se održala 19-20. novembra 2018. godine u Budvi.</p> <p>REALIZACIJA:Mjera je realizovana</p>
		7.3.	Podizanje nivoa svijesti djece iz grupa sa posebnim rizikom (djeca iz RE populacije i bez roditeljskog staranja) o štetnim posljedicama prosjačenja i sklapanja nedozvoljenog braka	MLJMP Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima Ministarstvo prosvjete MUP Uprava policije Ministarstvo kulture VDT	- Broj seminara, radionica - Broj štampanog materijala - Broj osoba koje su učestvovala na seminarima, radionicama - Broj djece koja se prema evidencijama nalaze u sistemu prosjačenja (broj djece koja su	Kontinuirano	<p>MLJMP u saradnji sa nadežnim institucijama, Romskim savjetom i nevladinim sektorom kontinuirano realizuje aktivnosti usmjerene na suzbijanje dječijih prisilnih brakova.</p> <p>Novom Strategijom za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana 2016-2020 prepoznata je važnost borbe protiv dječijeg prosjačenja i definisane</p>

				u saradnji sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda, NVO, međunarodnim organizacijama i medijima	zatečena u prosjačenju)		su mjere usmjerene na suzbijanje ove pojave. MRSS ima nadležnost kroz rad multidisciplinarnih timova dok je Uprava policije po zakonu nadležna za sprečavanje i suzbijanje prosjačenja dok se timovi bave posledicama po dijete koje je prepoznato kao prosjak gdje tim predlaže mjere za osnaživanje porodice tog djeteta kako bi se spriječila ova pojava u buduće. Kada se identifikuje dijete koje prosjači, organizuje se posjeta porodici i pokušava da se sa porodicom riješi problem, ukoliko to nije moguće, pokreće se postupak pred sudom da se izvrši procjena da li su roditelji sposobni da vode brigu o djetetu i u skladu sa tim, ukoliko se procijeni da nisu, izriče mjeru privremenog ili stalnog oduzimanja djece. Djeca se zatim smještaju u ustanove za djecu sa mentalnim poremećajima. MUP -U saradnji sa Centrom za bezbjednosna,
--	--	--	--	---	----------------------------	--	---

							<p>sociološka i kriminološka istraživanja »Defendologija« i Crnogorskim ženskim lobijem, izvedene su dvije obuke na temu prosjačenja za službenike državnih organa.</p> <p>Organizovano je deset radionica sa roditeljima Roma maloljetnika o nasilju u porodici, pet obuka za vršnjačke edukatore sa Centrom za romske inicijative i jedna obuka za pisanje starteških dokumenata sa Ženskom RE mrežom.</p> <p>U saradnji sa Centrom za bezbjednosna, sociološka i kriminološka istraživanja »Defendologija« policijski službenik koji se bavi predmetnim pitanjima je osnovao udruženje koje u svom sastavu ima i dnevni centar za djecu i porodicu, čiji su korisnici uglavnom pripadnici RE populacije. Centar ima dva programa rada: za</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

						<p>djecu (psiho-socijalna podrška djece, radionice, edukacija) i porodicu. Ovaj centar ima učitelja, dva psihologa, socijalnog radnika i romskog medijatora.</p> <p><u>Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima-</u></p> <p>Tokom 2018. godine NVO „Crnogorski ženski lobi“ nastavila je sa realizacijom projekta „Zajedno za inkluziju Romkinja u Crnoj Gori“ finansirane od strane CARE International u okviru kojeg su realizovane brojne radionice.</p> <p>Pored navedenog, NVO „Crnogorski ženski lobi“ organizovala je dvodnevnu, preventivnu obuku o uključivanju mladih RE populacije u edukativne programme o prevenciji nasilja nad ženama i sprečavanje ugovorenih dječijih brakova. Obuku pohađalo 20 mladih Roma/Romkinja koji su nakon završene obuke dobili sertifikate kao</p>
--	--	--	--	--	--	--

							<p>vršnjački edukatori na navedene teme.</p> <p>U istom periodu, NVO „Crnogorski ženski lobi“ je u saradnji sa Omladinskim centrom u Podgorici, realizovala radionicu pod nazivom „Rodna ravnopravnost i ženska ljudska prava u kontekstu ranjivih grupa – žrtava nasilja, trafikinga, ranih dječjih brakova“ za 20 polaznika.</p> <p>Institucija zaštitnika ljudskih prava i sloboda je organizovala održavanje tematskih radionica i fokus grupa sa djecom osnovnoškolskog i srednješkolskog uzrasta, kao i djece smještene u Institucijama sistema, na temu poštovanja i zaštite prava djeteta, seksualne i ekonomske zloupotrebe djece i rizicima trafikovanja djece na različite načine. Održano je ukupno 42 radionice sa djecom osnovnoškolskog uzrasta i djecom smještenom u ustanovama, na temu dječijih prava sa osvrtom na seksualnu i ekonomsku eksploataciju i to u</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>sledećim gradovima: Podgorica, Žabljak, Šavnik, Pljevlja, Herceg Novi, Kotor, Risan, Nikšić. Ustanove: Dječiji Dom „Mladost“ Bijela, JU Centar Ljubović, Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju „Zračak Nade“ Pjevlja, Dom učenika i studenata Nikšić.</p> <p>MRSS -Broj seminara, radionica u 2017.g. (6 kampanja)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Broj štampanog materijala - Broj osoba koje su učestvovala na seminarima, radionicama (110 učenik/ca) - Broj djece koja se prema evidencijama nalaze u sistemu prosjačenja (broj djece koja su zatečena u prosjačenju) <p>REALIZACIJA: Mjera je realizovana</p>
8.	Unaprijediti saradnju na primjeni RSB 1325 i njoj pratećih rezolucija	8.1.	Saradnja, razmjena iskustava i zajednička realizacija projekta vladinog i nevladinog sektora na primjeni RSB 1325 i njoj pratećih rezolucija	MLJMP MO MUP MVP Vojska CG, Uprava policije, ANB, Uprava carina	- Broj zajednički realizovanih projekata - Broj uključenih korisnika/ca	Kontinuirano	MUP/UP -Vršena je promocija jedinstvene besplatne SOS linije za prijavu nasilja u porodici, sa 24 h dežurstvom, na način što je vršena distribucija flajera sa ovim brojem.

				Zavod za izvršenje krivičnih sankcija Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima u saradnji sa NVO			<p>Održan je seminar u organizaciji NVO "Građanska Alijansa", na temu "Standardi u borbi protiv torture i drugih oblika nehumanog postupanja", kojem je prisustvovalo sedam policijskih službenika CB Budva.</p> <p>Policijski službenici, članovi Internacionalne policijske asocijacije- Sekcija Crna Gora su potpisali Memorandum o saradnji sa Centrom za bezbjednosna, sociološka i kriminološka istraživanja „Defendologija“ u Nikšiću i Sporazum o saradnji sa Centrom za romske inicijative u Nikšiću.</p> <p>Kada je u pitanju rodno zasnovano nasilje i trgovina ljudima izvedene su dvije obuke u saradnji sa Centrom za romske inicijative, kojima je prisustvovalo 30 polaznika. Predavač</p>
--	--	--	--	---	--	--	--

							<p>je bio policijski službenik CB Nikšić.</p> <p>Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima, s obzirom na posebnu ranjivost djece u odnosu na trgovinu ljudima, u saradnji sa predstavništvom UNICEF-a u Crnoj Gori, avgusta mjeseca 2017.godina otpočela je realizaciju projekta "Izrada Standardnih operativnih procedura za postupanje sa djecom koja su odvojena od roditelja ili bez pratnje sa posebnim akcentom na proaktivnoj identifikaciji potencijalnih žrtava trgovine ljudima". U prvoj fazi projekta za izradu nacrtu dokumenta koji je prilagođen potrebi u nacionalnim okvirima angažovano je 18 predstavnika Institucija i međunarodna ekspertiska podrška. Druga faza, podrazumijeva aktivnosti na direktnom upoznavanju predstavnika institucija sa materijalom koji će im biti koristan za postupanje u</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

						<p>slučajevima pojačanog priliva migranata i izbjeglica na teritoriji Crne Gore, u dijelu senzibilnijeg pristupa djeci u riziku od raznih oblika eksploatacije u kontekstu trgovine ljudima.</p> <p><u>Nacionalna kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima</u> pruža podršku u implementaciji projekta pod nazivom „Unapređenje pružanja usluga i podizanja nivoa svijesti u sprečavanju trgovine ljudima u zemljama Balkana: Albaniji, Makedoniji, Crnoj Gori i Kosovu“, koji je finansiran od strane State Departmenta SAD-a kroz J-TIP program, a koji realizuje NVO „SOS Nikšić“. Jedan od glavnih ciljeva ovog projekta je uspostavljanje jedinstvenog, funkcionalnog mehanizma transnacionalne saradnje u cilju identifikacije zaštite i prijavljivanja žrtava/potencijalnih žrtava trafikinga, korišćenjem</p>
--	--	--	--	--	--	--

							objedinjenih standardnih operativnih procedura (SOP-ova) u cilju transnacionalne saradnje i upravljanja predmetima, u pogledu zaštite žrtava/potencijalnih žrtava trafikinga, sa posebnim fokusom na djecu iz Albanije, sa Kosova i iz Crne Gore. REALIZACIJA: Mjera je realizovana
		8.2.	Saradnja, razmjena iskustava i zajednička realizacija projekta na državnom, međunarodnom i regionalnom nivou na primjeni RSB 1325 i njoj pratećih rezolucija	MLJMP, MO, MUP, MVP, Vojska CG, Uprava policije, ANB, Uprava carina, Zavod za izvršenje krivičnih sankcija, Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima, Odbor za RR, u saradnji sa NVO	- Broj zajednički realizovanih projekata - Broj uključenih korisnika/ca	Kontinuirano	MLJMP -Razmjena iskustava u okviru Regionalnog koordinacionog odbora Balkanske regije vezano za rad, aktivnosti i planove regionalnih institucionalnih mehanizama i nevladinih orgaizacija na primjeni RSB 1325. MO -u 2018.g. razmijenjena su iskustva na primjeni RSB 1325, i to: na međunarodnoj, naučnoj i praktičnoj konferenciji na temu: "Primjena rodne politike u savremenoj fazi društvenog razvoja: trenutna situacija, problem i perspektive", u gradu Hmeljnicky, Ukrajina na kojoj je

							<p>učestvovala maj S.Pejović.</p> <p>-Izrada Nacionalnog izvještaja o primjeni R 1325 u MO i VCG za izrade NATO Nacionalnog izvještaja za 2017.godinu o napretku po pitanju implementacije R 1325 i njoj srodnih rezolucija.</p> <p>-razmjena iskustava i rezultata na primjeni RSB 1325 u MO i VCG koji su predstavljeni na godišnjoj konferenciji NATO Komiteta za rodne perspektive.</p> <p>- Urađena informacija o aktivnostima MO na implementaciji politike rodne ravnopravnosti i R 1325 SBUN, kao dopuna podataka za finalnu studiju koja je nastala na dobijenim rezultatima sprovedenog istraživanja o rodnoj ravnopravnosti u javnoj upravi na Zapadnom Balkanu koja je predstavljena na regionalnoj konferenciji o rodnoj ravnopravnosti i reformi javne uprave na Zapadnom Balkanu, u organizaciji ReSPA-e, koja je održana u Beogradu, 30. i 31.januara 2018.g.</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

							<p>-Dostavljena Informacija o primjeni R 1325 u MO i VCG u 2017.godinu za OEBS kao prilog nacionalne informacije koja se odnosi na Kodeks ponašanja u političko-vojnim aspektima bezbjednosti-CoC.</p> <p>-razmjena iskustva o primjeni RSB 1325 u MO i VCG sa Ženevskim centrom za demokratsku kontrolu oružanih snaga- Odjeljenju za rod i bezbjednost vezano za ažuriranje publikacije „Sredstva za reformu roda i bezbjednosti,, i izdavanje nove verzije pod nazivom „Upustvo o rodnim i sigurnosnim programima,,</p> <p>MUP/UP-U okviru projekta „Zaštita od rodno zasnovanog nasilja – uslov demokratije i vladavine prava“, koji sprovodi NVO SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja – Podgorica, Berane i Ulcinj, uz podršku i finansiranje Delegacije EU u Crnoj Gori, održan je seminar na temu „Multisektorski pristup u prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici“.Jedan</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>policijski službenik je član regionalne koalicije Aktivna inkluzija i prava Romkinja na Zapadnom Balkanu. Kao ekspert za predmetnu oblast, u više navrata je bio domaćin policajcima, sudijama i tužiocima zemalja u okruženju, u cilju prenošenja znanja o načinima saradnje državnog organa i NVO sektora.</p> <p>Policajska službenica CB Podgorica je održala predavanje na temu „Postupanje policijskih službi i pravosudnih organa u skladu sa Protokolom o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici“. Seminaru su prisustvovali predstavnici institucija, potpisnica Protokola, iz oblasti sudstva, tužilaštva, prosvjete, socijalnog rada, policije i zdravstva. U prostorijama Sektora kriminalističke policije je obavljeno intervjuisanje službenika policije, koji, između ostalog,</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>obavljaju poslove koji se odnose na sprečavanje dječjih brakova, od strane ekspertkinje angažovana od strane UNICEF-a. Jedan policijski službenik je član regionalne koalicije Aktivna inkluzija i prava Romkinja na Zapadnom Balkanu. Kao ekspert za predmetnu oblast, u više navrata je bio domaćin policajcima, sudijama i tužiocima zemalja u okruženju, u cilju prenošenja znanja o načinima saradnje državnog organa i NVO sektora.</p> <p>Održana su četiri sastanka na međunarodnom nivou od čega dva na regionalnom nivou.</p> <p>MVP-Imenovana je nacionalna kontakt osoba za agendu Žene, mir i bezbjednost. Realizovano je učešće na prvom sastanku Mreže kontakt osoba za agendu Žene, mir i bezbjednost, održanom u Alikanteu, Španija, 26-</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

							<p>27. april 2017, kao i na drugom sastanku Mreže održanom na marginama 72. zasjedanja Generalne skupštine UN u Njujorku, septembar 2017. U cilju operacionalizacije djelovanja Mreže, ulogu koordinatora mreže kontakt osoba za žene mir i bezbjednost data je UN Žene, čime su stvoreni preduslovi za preduzimanje konkretnih aktivnosti: formiranje baze podataka kontakt osoba, razmjenu informacija, adekvatnije finansiranje mreže itd. Pokrenuta je procedura za pristupanje Crne Gore Grupi prijatelja za agendu Žene, mir i bezbjednost, koja djeluje u okviru UN. Crna Gora je uplatila dobrovoljnu kontribuciju za UN Žene za 2019. godinu u iznosu od 4000 eura. Krajem 2018. godine Crna Gora</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>je uplatila 10000 eura na ime dobrovoljne kontribucije Kancelariji specijalne predstavnice generalnog sekretara za žene, mir i bezbjednost u okviru NATO za 2019</p> <p>ANB-Participacija „osobe od povjerenja“ u projektima i razmjeni iskustava.</p> <p>ZIKS-Nije planirana saradnja na državnom, međunarodnom i regionalnom nivou na primjeni RSB 1325 i njoj pratećih rezolucija. U narednom periodu će biti preduzete mjere na planiranju i uspostavljanju saradnje na državnom, međunarodnom i regionalnom nivou na primjeni RSB 1325.</p> <p>REALIZACIJA:Mjera je realizovana</p>
		8.3.	Podizanje nivoa svijesti o konceptu humane bezbjednosti, RSB 1325 i njoj pratećih rezolucija na lokalnom nivou (u javnim ustanovama, mjesnim	MO MUP MLJMP MVP Vojska CG, Uprava policije Zajednica opština	- Broj održanih sastanaka - Broj održanih okruglih stolova - broj učesnika/ca na sastancima/okruglim stolovima	Kontinuirano	MUP/UP- Na poziv predstavnika Ministarstva za ljudska i manjinska prava (aktivnost u skladu sa Akcionim planom za Pregovaračko poglavlje 23 – Pravosuđe i

			zajednicama, srednjim školama, na fakultetima)	u saradnji sa NVO i medijima	- Broj pokrenutih projekata na lokalnom nivou		temeljna prava i Akcionim planom za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana 2016-2020) u OŠ "Marko Miljanov"- Podgorica jedna službenica je uzela učešće u edukaciji u vidu predavanja za učenike " na temu Zaštita od nasilja u porodici, nasilja nad djecom i maloljetničkih prisilnih brakova. Sprovedene su planske aktivnost u cilju prevencije nasilja među djecom. Održana su predavanja na temu "Prevenције vršnjačkog nasilja i zloupotrebe opojnih droga", pod sloganom "U službi građana i Crne Gore" u osnovnim i srednjim školama na području Budve i Petrovca. Službenici Centra bezbjednosti Nikšić su sproveli 12 edukacija za nenasilje u osnovnim školama na teritoriji opštine Nikšić, kojima je prisustvovalo oko 850 učenika. U saradnji sa Centrom za romske inicijative odštampan je flajer »Uključi se i
--	--	--	--	------------------------------	---	--	--

							<p>prepoznaj maloljetničku delinkvenciju».</p> <p>Policijski službenici Grupe za borbu protiv droge su takođe uzeli učešće prilikom sprovođenja edukacija za nenasilje u osnovnim školama na teritoriji opštine Nikšić. U sedam osnovnih škola jedan dio predavanja je bio posvećen zloupotrebi opojnih droga.</p> <p>Službenici CB Bijelo Polje su organizovali devet edukacija za nenasilje u školama. Aktivnost je realizovana pet puta u saradnji sa opštinskom Kancelarijom za prevenciju narkomanije i četiri puta samostalno. U saradnji sa OSCE odštampan je flajer »Stop pedofiliji na internetu« u cilju sprečavanja društveno negativnih pojava prema maloljetnicima, koji je tokom sprovođenja edukacija za nenasilje u osnovnim</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>školama dijeljen učenicima. Ove godine su povodom Dana unutrašnjih poslova, održana predavanja na temu „Prevenција vršnjačkog nasilja i upotrebe opojnih droga“ u osam škola. Predavanjima su, pored ukupno oko 840 učenika, prisustvovali profesori, psiholozi i pedagozi.</p> <p>Službenici CB Bijelo Polje su četiri puta gostovali u medijima na predmetne teme. Aktivnosti službenika CB Nikšić i CB Podgorica su praćene od strane medija.</p> <p>MO/VCG-Kontinuirano, kroz održavanje dana otvorenih vrata i povodom obilježavanja Dana Vojske, djeca iz vrtića, osnovnih i srednjih škola iz Podgorice, Danilovgrada, Nikšića i Cetinja posjetili su jedinice VCG i upoznali se radom i životom u</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

							<p>Vojsci, kao i o vojnom pozivu, aktivnostima i planovima kada je u pitanju Vojska Crne Gore. Takođe, u okviru manifestacije Dan otvorenih vrata, školski brod „Jadran“ posjetili su učenici 11 srednjih škola sa sjevera Crne Gore, iz Pljevalja, Bijelog Polja, Kolašina, Mojkovca, Berana i Žabljaka. Učenici su uživali u dvočasovnom krstarenju Bokotorskim zalivom, tokom kojeg su se upoznali sa brodom, njegovom bogatom istorijom a u neposrednoj komunikaciji sa posadom, dobili su korisne informacije o vojnom pozivu, aktivnostima i planovima kada je u pitanju Vojska Crne Gore.</p> <p>-Kroz organizovanje panela u EU info centru podgorički/e srednjoškolci/ke razgovarali su sa licima u</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>službi u Vojski o njihovim iskustvima u mirovnim misijama EUTM u Republici Mali i operacije EU NAFOR Atalanta u vodama Somalije.</p> <p>-Ministarstvo odbrane su posjetili studenti Humanističkih studija Univerziteta Donja Gorica, sa smjera Nacionalna bezbjednost, studenti i profesori Fakulteta za informacione tehnologije Univerziteta „Mediteran“, kao i članovi studentske organizacije ADAMAS Pravnog fakulteta i upoznali se sa organizacijom, radom, aktivnostima i politikama Ministarstva odbrane.</p> <p>REALIZACIJA: Mjera je realizovana</p>
		8.4.	Podizanje nivoa svijesti javnosti na lokalnom nivou o mogućnostima školovanja i zapošljavanja u sektoru bezbjednosti	MO MUP MLJMP Vojska CG, Uprava policije Zajednica opština u saradnji sa NVO i medijima	- Broj održanih sastanaka - Broj održanih okruglih stolova - broj učesnika/ca na sastancima/okruglim stolovima	Kontinuirano	<p>MUP/UP-Na sajmu prakse, koji se održava jednom godišnje, na štandu MUP-a promovise se rad žena u policiji angažovanjem službenica UP.</p> <p>Odštampani su plakati na temu žena u policiji, koji sadrže web stranicu na kojoj se mogu dobiti</p>

							<p>informacije kako postati policijski/a službenik/ca i prosljeđeni su rukovodiocima svih centara i odjeljenja bezbjednosti, radi isticanja na vidnim mjestima kao i rukovodiocima granične policije, radi isticanja na frekventnim graničnim prelazima, kako bi što veći broj građana imao uvid u poslatu poruku. U saradnji sa Policijskom akademijom rađene su medijske kampanje pred upis polaznika Policijske akademije, u kojima su podsticane žene da se bave policijskim poslovima na način što im je pojašnjen način prijave, selekcije i odabira kandidata, način školovanja i obavljanja policijskih poslova. Kampanja je bila pojačana u gradovima iz kojih najmanje svršenih srednjoškolaca aplicira za upis na Policijsku akademiju. U okviru dana otvorenih vrata UP, vršena je promocija o mogućnostima školovanja i zapošljavanja u UP.</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

							<p>MO i VCG</p> <p>Kroz realizaciju aktivnosti iz Plana promotivnih aktivnosti na privlačenju kadrova za potrebe Vojske, Plana zapošljavanja u Ministarstvu i Vojsci, Plana obrazovanja kadeta i stipendiranja studenata, kroz organizovanje Vojnog sajma i Ljetnjeg vojnog kampa za mlade, kao i putem ostvarene saradnje sa Ministarstvom prosvjete, srednjim školama i javnim ustanovama, na lokalnom nivou, kontinuirano se promovišu jednake mogućnosti za sve, odnosno školovanje i zapošljavanje žena i mladih djevojaka za potrebe Vojske (realizovane posjete srednjim školama u 10 crnogorskih gradova, i to: Podgorici, Nikšiću, Danilovgradu, Cetinju, Baru, Kotoru, Herceg Novom, Beranama, Bijelom Polju i Pljevaljima).</p> <p>REALIZACIJA: Mjera je realizovana</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

9.	Pratiti realizaciju AP za primjenu RSB 1325	9.1.	Međuresorska radna grupa za sprovođenje AP za primjenu RSB 1325 djeluje kao nadzorni mehanizam	Ministarstvo koje koordinira u saradnji sa ostalim nosiocima mjera	- Broj sastanaka - Broj zapisnika - Broj učesnika/ca na sastancima	Kontinuirano	REALIZACIJA: Mjera je realizovana
		9.2.	Međuresorska radna grupa dva puta godišnje izvještava o sprovođenju AP na zajedničkoj sjednici Odbora za bezbjednost i Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore	Međuresorska radna grupa Odbora za bezbjednost Odbora za rodnu ravnopravnost	- Polugodišnji izvještaji - Broj prisutnih osoba na sjednicama	Kontinuirano	U 2017.g. nije održana zajednička sjednica dva odbora. To je urađeno u 2018. godini kada je održana zajednička sjednica na kojoj se razmatrao izvještaj o sprovođenju AP za 2017.g. REALIZACIJA: Mjera je djelimično realizovana
		9.3.	Međuresorska radna grupa jednom godišnje izvještava Vladu CG o sprovođenju AP	Vlada CG Međuresorska radna grupa	- Godišnji izvještaj	Kontinuirano	Marta 2018.g. Vlada CG usvojila Izvještaj o sprovođenju AP za 2017.g. REALIZACIJA: Mjera je realizovana
		9.4.	Međuresorska radna grupa inicira izradu AP za 2018-2022.	Vlada CG/Međuresorska Radna grupa, ministarst. i drugi subjekti koji su bili nosioci aktivnosti predviđenih AP	- Formirana Radna grupa za izradu AP - Pripremljen Nacrt AP za 2019-2022.	III kvartal 2018.	Formirana Međuresorska radna grupa i u toku je priprema izrade Nacrta AP za 2019-2022 REALIZACIJA: Realizacija mjere je u toku